



UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, PETRINJSKA ULICA BR. 22
 PRIZEMNO. RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 20.—, POLUGOD. K 10.—, ČETVRTGOD
 K 5.— POJEDINI BR. 60 FIL. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Svjetski kongres Židova.

Ima više od 23 godine, što je Teodor Herzl došao na misao, da bi valjalo sazvati svjetski kongres Židova sa zadaćom, da izabere reprezentaciju židovskoga naroda, koja bi u njegovo ime istupala pred svijetom s točno formuliranim zahtjevom za valjano riješenje židovskoga problema. Herzl je bio toliko uvjeren o opravdanosti cionizma: o nemogućnosti — za Židove i Nežidove — da se produlji tadašnje stanje i o ispravnosti njegovoga jednostavnoga prijedloga za riješenje, te je bio vrlo razočaran videći, da se politički svijet nimalo ne žuri priznati židovskom narodu pravo na samostalnu domaju u Palestini. Činilo mu se kraćim putem do cilja predobiti nekoliko velikih državnika i kapitalista, pa stupiti pred židovski narod s programom odobrenim po moćnim faktorima svjetske politike, jer je vjerovao — punim pravom —, da bi se židovski narod u tom slučaju njegovomu pozivu brzo, oduševljeno i požrtvovno odazvao. Nu upoznavši svu kratkovidnost evropske politike i nerazumijevanja svijeta za židovski problem Herzl je morao udariti drugim, dužim, napornijim putem: stvoriti organizaciju židovskoga naroda, koja će dati izražaja njegovoj volji i sabrati sredstva za riješenje židovskoga problema. Pa premda je u tome uspio daleko više, nego se moglo očekivati, ipak je to zaostalo daleko za onim, što je trebalo. Mjesto organizacije židovskoga naroda nastala je samo cionistička organizacija, a mjesto svjetskoga židovskoga kongresa došlo je do svjetskoga cionističkoga kongresa.

Istina, cionistička je organizacija bila najveća i najjača organizacija Židova, pripadali su joj najbolji i najaktivniji naši muševci, a nema sumnje, da je od prvog časa najveći dio naroda pristajao uz cionistički pokret. Nu jednako je istina, da je samo malen dio židovskoga naroda — dakako usljed užasnih prilika, sred kojih su živjele naše mase na istoku — tek nekoliko stotina hiljada pristupilo organizaciji, koja je uza svu energiju, požrtvovnost i sposobnost vođa sve do svjetskoga rata ostala premalena i preslaba, a da bi bila mogla postići velikih realnih političkih uspjeha. Kraj silnih poteškoća osvojene su mnogogodišnjim sustavnim radom sa upravo neznatnim sredstvima mnoge lijepe pozicije — naročito u Palestini, nu glavni, veliki uspjeh cionizma bio je ipak

mnogo više moralne no političke naravi, probuđenje i osvještenje židovskoga naroda, manifestiranje njegove volje, židovski kulturni pokret i predobivanje simpatija nežidovske javnosti.

Povijest cionizma od prvoga bazelskoga kongresa ovamo nije nego neprestano nastojanje, da se dođe do organizacije svega židovskoga naroda. Taj cilj nije jošte ni danas postignut. Nu moralni uspjesi cionističke organizacije bili su na sreću ipak tako veliki, da su u odlučnom času našli razumijevanje i odobrenje svijeta, da su mjerodavni faktori svjetske politike, zastupnici velesila, nacija i proletarijata priznali vodstvo cionističke organizacije pozvanim predstavnikom svijesnoga židovskoga naroda. Tako je ono moglo izaći pred mirovni zbor sa prijedlozima za riješenje židovskoga pitanja. Zadnja, odlučna riječ još nije pala, nu domala će pasti i nema sumnje, da će nam biti sklona. Židovskom će se narodu priznati pravo, da u Palestini osnuje narodnu domaju pod takovim uvjetima, koji će zajamčiti njezino postepeno razviće u narodnu državu.

Nastupilo je stanje, koje je već Herzl u prvim počecima cionizma uzimao u račun i držao mogućim: potpuni politički uspjeh cionizma u času, kad Židovi još nemaju odgovarajuće svesvjetske organizacije, koja bi obuhvaćala cio narod. Ali Herzl je znao, da bi onda smjesta trebalo stvoriti takovu organizaciju i vjerovao je, da bi se brzo stvorila, da bi jedan jedini apel dostajao, te bi židovski narod sjajno manifestirao svoju volju, i svoju pripravnost za cionizam.

Sada je eto čas, da se ta volja židovskoga naroda jasno i dostojno manifestira. Cionizam više nije neznatna stvar partajska, te bi ga se moglo mućke ili sa nekoliko šovensko maušovskih fraza predratne ideologije otkloniti. Cionizam je postao jednim od najaktuelnijih političkih problema sadašnjosti. Velike vlasti i nacije vidjele su se ponukanim, da zauzmu stajalište i našli su shodnim, da se oglase u njegovu korist, da mu dadu svoju moralnu i da mu obećaju dogodice i realnu potporu. Sada treba da se i cio židovski narod, da se svaki njegov član oglasi, svaki Židov, koji hoće da bude i da se osjeća pripadnikom svojega naroda.

Jer cionizam dira u život svakoga pojedinog Židova — bilo mu to pravo ili ne. Jer cionizam, donoseći radikalno riješenje židovskoga pitanja, iz temelja mijenja sve

uvjete i prilike, pod kojima su Židovi do-sele živjeli u galutu.

Forum, gdje će židovski narod, izjaviti svoju volju, bit će svjetski kongres Židova, koji treba da se još ove godine sastane. Herzlova ideja svežidovskoga kongresa i parlamenta postala je opet aktuelnom i domala će se provesti. Mnoge su predradnje već dovršene. U mnogim zemljama, naročito u onima, gdje žive naše mase (istočna Evropa, Sjedinjene države Sjeverne Amerike, Palestina), već su tečajem prošle godine održani svežidovski kongresi tih zemalja. Ti su kongresi, zastupajući preko 7,000.000 Židova zaključili, zahtjevati od mirovne konferencije, da donese riješenje židovskoga pitanja u cionističkom smislu: priznanje židovskoga naroda, njegovoga prava na samostalnu narodnu domaju u Palestini, narodnih prava Židova u Galutu i napokon primitak židovskoga naroda u Savez Naroda kao jednakopravnoga člana. Za te su zahtjeve glasovali i necionisti, pa i Židovi, koji se sami smatraju asimilovanima, a nijesu se ipak usregnuli od glasovanja osjećajući, da im njihovo slučajno individualno stanovište ne daje prava, da se u ovome času odjele od židovske općenitosti, jer bi time oslabili prava onih Židova, koji ta prava traže. U Engleskoj i Americi nije zato — posve prirodno — nijedan Židov ustao protiv cionizma. Na istom programu treba da se održe svežidovski kongresi u onim zemljama, gdje tih kongresa još nije bilo. Svi ti zemaljski svežidovski kongres izabiru svoje delegacije, koje će zajedno činiti svjetski kongres Židova. Glas toga — u svim inštancijama iz demokratskih, općih, jednakah, proporcionalnih izbora proizašloga kongresa bit će dakle glas cijeloga židovskoga naroda, a delegacija, koju će taj svjetski kongres Židova izabrati, bit će pravim predstavnikom židovskoga naroda. Zadatak toga kongresa nije dakle samo u tome, da digne svoj glas, glas židovskoga naroda, nego je još važnije, što je jedino taj kongres pozvan, da izabere legitimno predstavništvo židovskoga naroda.

U ugovoru što će ga cionistička organizacija sklopiti s vladom Velike Britanije kao mandatarkom Saveza Naroda — glavne ustanove toga ugovora ući će u ustav Saveza Naroda — bit će predviđen Svjetski kongres Židova kao stalna inštitucija, koja će izabrati židovsko vijeće (Jewish Council) — reprezentaciju židovskoga naroda. To će vijeće imati u Palestini u le-

gislativnim i administrativnim pitanjima velik udjel, ono će kooperirati sa palestinskom vladom i posredovati između nje, između Židova Palestine i Židova u Galutu. To će židovsko vijeće imati bditi nad tim, da se sve učini, kako bi se što prije židovska narodna domaja razvila do židovske države, te će u svoje vrijeme imati udjela na ostvarenju te države. Prvi svjetski kongres Židova imao bi da se održi najkasnije do konca ove godine u Jerušalajmu, da izabere prvo židovsko vijeće, koje bi već 1. siječnja 1920. imalo početi djelovati.

Jasno je, da će upravo svjetski kongres Židova omogućiti izvedenje takove organizacije židovskoga naroda, koja će biti kadra mobilizovati sve energije i sva sredstva, koja su potrebna, da se izgradi židovska narodna domaja u Palestini. Pored simpatija velikih vlasti i demokracije i pored povoljnih prilika u Palestini, taj je pothvat tako težak — poteškoće leže gotovo isključivo u Galutu — da će trebati velikih napora cijeloga židovskoga naroda da se što prije dođe do cilja. Cijonistička će organizacija u sporazumu s vladom Velike Britanije privući na suradnju cijeli židovski narod. Ne zato, jer se sama osjeća nepozvanom ili preslabom ili jer se misli razići. Cijonistička organizacija postaje sve jača i ne misli se razići, jer će još dugo imati svojih specijalnih zadataka. Nu ona se — stavljajući opće — narodnu stvar iznad partajskih obzira — u skladu sa svojim tradicijama — već danas brine, da židovskom narodu stvori što pozvaniju, sposobniju i širu reprezentaciju i da mu mobilize što više potpore — makar se time eventualno i učinila suvišnom u budućnosti.

Očekujemo — prema zaključcima londonske cijonističke konferencije — manifest akcijskoga odbora, koji će židovskom narodu kazati, što mu je dužnost u ovome času. Taj je manifest možda već izišao, a nije do nas došao radi saobraćajnih zapreka. Ne sumnjamo, da će cio židovski narod na taj manifest odgovoriti s onim oduševljenjem i s onom spremom, koja je potrebna, kojoj se Herzl nadao, u koju uz naše vođe nepokolebivo vjeruju i naši veliki prijatelji Balfour i Wilson. A uvjereni smo, da ni Židovi Jugoslavije ne će htjeti zaostati, da će se natjecati, da sebi u izgradnji židovske narodne domaje osvoje dolično mjesto!

Svjetski kongres Židova jest jedna od najvažnijih i najpotrebnijih ustanova u radu oko obrazovanja židovske narodne domaje. Svežidovski Zemaljski kongresi jesu preduvjeti za Svjetski kongres Židova. To treba da svaki Židov shvati, to treba da jedan drugome tumači, kako bi ustanova kongresa naišla kod Židova na potpuno razumijevanje. Priprave za izbore i saziv svežidovskog kongresa Jugoslavije već su u tečaju, pa je potrebno, da se i naši snmišljenici, a naročito, mjesne cijonističke organizacije priprave, kako bi što brže i bolje izvršili poziv vodstva u toj stvari, čim se taj objavi.

Položaj židovskoga naroda i stanje cijonizma toliko se promijenilo pobjedničkim stupom naših vođa pred mirovnim zborom, da se u tempu i načinu našega rada moramo odsele prilagoditi novom vremenu i velikim zadacima. Prestanimo s krzmanjem i mlitavošću, treba da odsele radimo brzo

i mnogo, energično i požrtvovno, da što prije presadimo milijune naše nesretne braće u židovsku narodnu domaju, da tamo postanu preporođenim židovskim narodom.

Lav. Stern.

Slovinci i Židovi.

Dah mržnje udara nam Židovima u obraz malo ne dnevno iz listova slobodne demokratske Slovenije: u prvom redu iz organa »Liberala«, »Slovenski Narod«, ali ne zaostaje mnogo ni »Slovenec«, »Jugoslavija«, »Večernji list«, »Straža«, »Novo Doba«, »Domovina«, »Slovenski Korotan«.

Pitanje je Židova na dnevnome redu. — Diže se kuka i motika, jer da bi se Židovi mogli doseliti u Sloveniju, mogli bi svojim kapitalom doći iz hrvatskih i srpskih krajeva preko Sutle i tu osvojiti gospodarske pozicije. Treba dakle da im se zatvore granice Slovenije, što više, da se istjeraju iz kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

To je glas javnog mnijenja, što se čuje iz Slovenije ljeta 1919.

Neki je dan donio »Slovenski Narod« vijest, da u Ljubljani imade već tridesetak židovskih porodica i da se organizuju u nekakvu korporaciju. I on se zgraža nad tom činjenicom.

Listajmo malo po slovenskoj povjesnici!

Ima tome dugo, vijekovi su minuli, kako Židovi podigoše u Ljubljani veliku sinagogu. Godine 1213. pala je žrtvom požara stara bogomolja — onda Židovi, koji od pamtivijeka nastavahu zemlje kranjskih i korotanskih vojvoda, podigoše u slavu svoga jedno jedinoga Boga velebiti Bet-hamidraš, o kojemu se mnogo pripovijedalo u cijelom židovstvu.

Dosta mirno živjeli su Židovi u slobodnoj, sretnoj Sloveniji, bavili su se zanatom, poljodjelstvom, trgovinom, imali su svoje škole, svoje sudove.

Onda dodjoše Habsburgovci, nestade kranjske vojvodine i posta »Innosterreich«. Godine 1495. sastadoše se u Grazu na poziv cara delegati Štajerske, Koruške i Kranjske, da se vijeća i zaključi o izgonu Židova. Ali kranjski delegati ne htjedoše da pristanu na taj okrutni i bezumni zahtjev, koji je značio upropašćenje Židova, ali i osiromašenje zemlje. Dekret cara Maksimilijana iz Wörtha godine 1496., kojim se izgone nemilosrdno svi Židovi, ne proteže se na Kranjsku. Ali već 1. siječnja 1515. dozvoljuje se gradu Ljubljani, da protjera Židove.

Nijesu tada više u Ljubljani, a ni u cijeloj Sloveniji vladali Slovenci, već njemačka gospoda, njemački biskupi. »Ali škofje so prišli iz Solnograda; bli so Nemci in najhujši zaščitniki germanske državne sile« — kaže dr. Bogumil Vošnjak u svojoj ovih dana izašloj knjizi »Poglavje o stari slovenski demokraciji«.

Jednako, kao protiv slovenskoga kmeta, koji je tražio »pravdu«, bili su grofovi i biskupi i protiv Židova. Ali Židovi našli su zaklon u slovenskog seljaka, ta živjela je dugo još slobodna ideja reformatora. Leopold I. piše 6. septembra 1672. »an den Landeshauptmann Wolf Graf Auersperg«, da pored svih carskih zapovijedi još uvijek ima Židova u selima Kranjske. Tek je Karlo VI. 1718. izagnao potpunoma Židove iz Kranjske.

Nijesu dakle Slovenci tjerali Židove iz Slovenije, već Nijemci, oni isti Nijemci, što no uništavahu i htjedoše da unište svaku slovensku »besedu« u zemlji, što no ne izagnaše samo Židove, već i slovenske otadžbenike, što no zapališe uz jevrejske i sve slovenske knjige.

Tek pod krilima Napoleonskoga orla, u novoj Iliriji, osvanu opet slovenska knjiga. U isto doba, 1809., iza vijekova opet se naseljuju Židovi.

Nestade Ilirije, povrati se Austrija i Franz I. izdaje Hofkanzleidekret od 10. decembra 1817., koji zabranjuje Židovima nastan i boravak u Kranjskoj!

Tako je, poštovani »Slovenski Narode«, došlo do toga, da u Ljubljani nije bilo ni Židova ni židovske korporacije, i tek nejasne bajke, tek priče pričahu narodu o tim strašnim Židovima.

Slovenski se narod probudio iz stoljetnog sna i njegovi sinovi, koji no podjoše u svijet, vidješe, kakovi su u istinu ti Židovi.

Vidje ih i najveći sin slovenskog naroda — dr. Franc Ksav. Prešern, čije pjesme više od svega doprinješe k probudjenju i oslobodjenju slovenskog naroda.

Prešern obdario je prije osamdeset godina ne samo svoj slovenski narod, već i nas Židove svojom baladom »Judovsko dekle«.

Ta te pjesma podsjeća na najljepše židovske pjesme Heima i Vrhlickoga. Zamisliš li, da je ta pjesma nikla u doba krajnje reakcije i intolerancije, bit će ti još dirljivija.

Roda Abrahamov'ga kei — za Prešerna je »judovska lepa deklea«, kojoj kršćanski mladić kaže:

»Da ljubiti moram vse ljudi
Tak vera moja me uči«.

A danas u bijeloj Ljubljani, gdje se koči Prešernov spomenik kao simbol slobode slovenskog naroda, da se izgone Židovi, da se pita onoga, koji hoće da zaradi hljeba svojim duševnim i fizičkim radom, da li je Židov!

Slovenski pjesnik to sebi drukčije zamislja.

A. Aškerc, možda još snažniji i veći pjesnik od Prešerna, napisao je prije nekoliko godina »Ahasver ob grmadi«.

Vječni Žid dolazi u Sloveniju i vidi, gdje se pale krivovjerske slovenske knjige. Zamisljen stade pred pepelom i govori si:

»Svet vrti se, svet vrti se!
Pomnim, svoje dni
so sežgali tirani
žive še ljudi«.

Kaj grmad sem videl takih
Strašnih sam povsod,
koder vodil po kršćanskem
svetu me je pot!

Glej, in danes samo knjige
krivovercev žgo!
Njih papir se meče v ogenj
a živi telo«.

Pride čas — in niti bukev
krivovjerskih več
v smrt nikjer ne bo obsojal
zatiralcev meč!

Kraljevala bo svobodna
misel tisti čas«.

In svobodna bo beseda,
misli čist izraz!

Sloboda je osvanula za Slovensku. Slovenski kmet, slovenski intelektualac diše svojom dušom, govori svojim jezikom, živi svojim životom, erkvom vladaju narodni biskupi i svećenici, zemljom narodni činovnici.

Tek mi Židovi da nemamo pravo u Sloveniji!

Ta i za naš židovski narod svanuše dani slobode. — Pobjeda Amerike, Engleske i Franceske u Flandriji i u Aziji, titanska borba Srbije i Belgije znači i za sve potištene narode narodno uskrsnuće.

Za jevreski se narod stvara iza tisućljeća opet domaja u Sionu — a u cijelom svijetu prestaje doba, da se Židov ma u čem zapostavlja, jer je Židov. Ravnopravnost biva faktom, ne tek ispraznom riječi.

Prije desetak godina stavljala je carska Rusija zapreke američkim gradjanima jevrejske narodnosti, i Sjedinjene države prekinule su trgovački diplomatski odnošaj s Rusijom, jer ona ne da zapostavljati Jevreje.

U Engleskoj izjavila je nekih dana trgovačka komora — i to su u ogromnoj većini kršćani — da ne može s Poljskom stupiti u trgovačke odnošaje, dok se ondje ne uvede potpuna ravnopravnost Židova.

Franceska nam je prva dala i potpunoma provela emancipaciju.

Ne trebamo ni dalje da idemo, ta evo nam naše Srbije. Po zemljopisnom položaju leži na istoku, — ali liberalitet nazona, stavlja ju uz bok najprosvjetljenijim državama na zapadu.

Srpski Jevrej živio je i živi u potpunoj ravnopravnosti i slobodi — on je svjestan svoje jevrejske narodnosti, on je baš zato potpun, iskren čovjek, uvjeren sin svoje otadžbine.

Poznadu li Slovenci u opće Židove?

U Kranjskoj živilo je 1880. 96, 1890. 89, 1900. 145, 1910. 146, od toga u Ljubljani 116 Židova.

Nadošlo je novo doba i u našem židovskom narodu, i mi smo svjesni svoje narodnosti i ne zatajujemo je.

Nestaje nazora one stare židovske generacije, koja je vidjela svoju zadaću u asimilaciji. Mi se ne prikazujemo drugima, no što jesmo.

Židovi u Sloveniji ne će postati Slovenci, jer čovjek ne može da postane svojom voljom član naroda, tek jer mu to iz ekonomskih ili etičkih motiva prija.

Slovenci i sami najbolje znadu, što je trebalo držati do one djece i unuka Slovenaca, što no u njemškutarskim gradovima postadoše Nijemci, a u Primorju Talijani.

Ne mogu dakle tražiti, da se unuci Židova izdavaju Slovencima, kao što ni svjesni Hrvat i Srbin ne traži od svojih Židova drugo, no da budu Židovi, koji štiju jezik, prosvjetu i nastoje oko probitka naroda, s kojim i u kojem živu.

Ni mi ne tražimo privilegija za pojedince, ne tražimo odlikovanja i bogatstva za pojedince, kakova nam je priuštila Habsburgova monarhija, već potpunu ravnopravnost s ostalim gradjanima naše kraljevine.

Slovenska zemlja nije još u cijelosti oslobođena. Pod tujim još jarmom stenje krasno gosposvetske polje i prekomurski

kraj, neodlučena je sudbina slovenske Gorice, sočanskog kraja i Primorja.

Slovenski narod, koji je sam o sebi kroz vijekove toliko uzradio, postići će svoje ideale, jer je na njegovoj strani pravo.

Današnji glasovi slovenske štampe ne smiju da budu zadnja riječ u odnošaju između Slovenaca i Židova.

Historija slovenskog naroda, nagovještanja njegovih pjesnika uče nas drugo — a naći će se i danas plemenitih ljudi u Sloveniji, koji misle i rade kao sav demokratski svijet.

Židovi u Sloveniji priljubiti će se slovenskom narodu, bit će gradjani kraljevstva SHS., sinovi Slovenije, ali Jevreji!

Neki dan donijela je »Riječ SHS« članak, u kojemu poziva mladiće, da se posvete trgovini — i aludira na izjavu giasovitog narodnog ekonoma Wernera Sombarta, koji kaže, da vlada blagostanje ondje, gdje ima Židova, a gdje ih nema, da nevolja gospoduje. I na to kaže list, da nije protiv Židova već traži jednako polje privrede za Židove i Nežidove.

Židovi se u Ljubljani organiziraju — jest, oni stvaraju malu bogomolju i odjeljuju se uz potporu povjerenika za uk i bogoštovje u Sloveniji od izr. bogoštovne općine u Štajerskom Graču, kamo su do sada pripadali i žele doći pod zagrebačku izr. općinu, te time i prema vani dokumentirati, da su prekinuli veze s Austrijom i pripadaju kraljevini SHS.

Baš danas, kad pukim slučajem katolik i pravoslavni i jevrej na isti dan slave Pashu, kad svi oslobođeni krajevi i narodi slave uskrsnuće svoje, vijećali smo u zagrebačkoj izraelitskoj općini o tome zahtjevu i rado ga prihvaćamo.

Dobro nam došli, braćo Jevreji s one strane Sutle!

I za Vas će i za nas doći sretni danci slobode — kao onda njekoć ljubljanskim Židovima prije sedam stoljeća u sretnoj slobodnoj slovenskoj vojvodini.

Zagreb, 20. travnja 1919.

Dr. Lavoslav Šik.

Uzajamnost između Arapa i Židova.

Emir Fajzal upravio je profesoru Felixu Frankfurteru, američkom članu eijon. delegacije u Parizu, pismo, koje je znamenit dokumenat o nakanama Arapa i jasno izražava prijateljsko stanovište Arapa prema židovskim težnjama. Pismo glasi:

Hedžaska delegacija, Pariz, 1. marta 1919. Koristim se prilikom mog prvog sastanka s američkim eijonistima, da Vam reknem ono, što sam tako često već izrazio dru. Weizmannu, u Arabiji i Evropi. Čutimo, da su Arapi i Židovi po krvi rodaci. Jedni i drugi trpili su ista progona od jačih vlasti. Sretnim slučajem suđeno je sada obim narodima, da zajednički učine prvi korak k ostvarenju narodnih prava.

Mi Arapi, a naročito koji smo modernih nazora, promatramo eijon. pokret s najdubljim simpatijama. Naša je ovdašnja delegacija posve upućena u prijedloge, što ih je jučer podastrla eijonistička delegacija u mirovnoj konferenciji i mi držimo, da su ti predlozi opravdani i umjereni. Mi ćemo učiniti, što god više možemo, da podupremo te zahtjeve, u koliko će nam se

dati prilike, da saradujemo na tom problemu. Mi ćemo najsrdačnije pozdraviti dolazak Židova u njihovu zemlju.

S vodama Vašeg pokreta, naročito s dr. Weizmannom, stojimo u živom saobraćaju koji ćemo i nadalje produljiti. Dr. Weizmann je našoj stvari učinio vanredne usluge i ja se nadam, da će se skoro nadati prilika, da će se Arapi moći bar donekle odužiti Židovima za njihovo prijateljstvo. Radimo zajednički za obnovljeni, preporođeni Istok i naša se dva pokreta stoga međusobno upotpunjuju. Židovski i arapski pokret nisu imperijalistički, već samo nacionalni. U Siriji ima mjesta za oba naroda. Mislim, da nijedan od nas dvojice ne će moći pravo uspjeti bez pomoći drugoga. Zlo upućene ličnosti, koje nijesu toliko prožete sviješću odgovornosti, kao naše vode, i koje još nijesu spoznale potrebu zajedničkog rada Arapa i eijonista, — pokušale su da iskoriste u svoje svrhe one posve lokalne poteškoće, koje su se naravno morale pojaviti u prvim počecima našeg djelovanja u Palestini. Nekima je uspjelo, sve se bojim, da su Vaše ciljeve krivo prikazali arapskom, a naše ciljeve židovskom pučanstvu. Postigli su samo to, da su neke interesirane stranke izbile kapitala iz ovih tobožnjih naših diferencija. Želim, da Vam priopćim moje čvrsto uvjerenje, da se ove diferencije ne odnose na načela, već na pojednostiti, koje su neizbježive pri dodiru susjednih naroda. Dobrom voljom dadu se ukloniti svi nesporazumi. Boljim međusobnim upoznavanjem, sigurno će ovi nesporazumi nestati. Ja i moj narod gledamo naprijed u budućnost, u kojoj ćemo pomagati Vama, a Vi nama, tako, da će zemlje, na kojima su uzajamno zainteresovani naši narodi, opet zapremiti svoje mjesto u zajednici kulturnih zemalja.

Iz židovskoga svijeta.

Turski Židovi za Palestinu.

Stockholm, 18. aprila. (Posebni brzojav.) Iz Carigrada javljaju: Židovsko narodno vijeće u Turskoj upravilo je brzojav na Usiškina, u kojemu izražuje solidarnost s izjavama Sokolova i Weizmanna pred mirovnim zborom, a protestira protiv Sylvaina Levya, koji je svojom izjavom naškodilo jedinstvu židovskoga naroda i njezinoj budućnosti.

Za židovsku Palestinu.

Stockholm, 18. aprila. (Posebni brzojav.) Iz Pariza javljaju židovskom dopisnom uredu: Parlament države Albany primio je jednoglasno rezoluciju, u kojoj se moli Wilsona da se zauzme na mirovnoj konferenciji za židovsku Palestinu.

Izgradnja luke u Hajfi. — Moderniziranje Jerusolima.

Stockholm, 18. aprila. (Posebni brzojav.) Iz Londona javljaju židovskom dopisnom uredu: Engleska uprava u Palestini namjerava 2 milijuna funti (danas oko 200,000,000 kruna) investirati za uređenje luke u Hajfi i moderniziranje Jerusolima.

Židovsko-narodni pokret u Novom Sadu.

Novi Sad, 20. aprila. Židovsko-narodni pokret i u našem gradu sve više se raširuje. Pored građanskog društva, o kojem smo već izvijestili, osnovano je ovih dana

i židovsko djevojačko društvo, koje ima već sad 75 članica, a nadamo se, da će se taj broj znatno povećati. Neumornom nastojanju g. Eduarda Krausa i supruge mu, uspjelo je, da uredimo svoje društvene prostorije, u kojima je ovih dana počelo i djelovanje. Naš rad, koji je u prvome redu namijenjen osvješćivanju naših Židova, ne ograničuje se samo na naš grad. Uspjelo nam je naći vezu sa Suboticom, Zomborom i Zentom, te ćemo i ondje ustrojiti mjesne organizacije. O daljnjem radu izvijestit ćemo drugom prilikom.

Poljski sabor prema židovskom pitanju.

»Wiener Morgen Zeitung« javljaju iz Varšave: Židovsko je pitanje u Poljskoj postalo akutno. Ta se činjenica ne da oprovrnuti ni umjetnim sredstvima izvratanja izvjesnih političara, a niti se postizava prikrivanje hotimičnim zatajivanjem. Uzprkos nastojanju, da se po mogućnosti izbjegava tom pitanju, ono se ipak svuda pojavljuje. To se pokazalo i u pitanju pograničnih područja na istoku, o kojem se prije nekoliko dana raspravljalo u poljskom saboru. Radilo se o ujedinjenju Litve i Bjeloruske krajine, čije pučanstvo imade 17 po sto Židova. Valjano riješenje tog pitanja po priznanju samih Poljaka u velike ovisi o držanju Židova, pa ipak u izvještaju komisije nema ni slova o Židovima. Jasno je, da se na taj način, primjetio je, židovski zastupnik dr. Weinzicher, ne će postići ono, što se htjelo i željelo. Židovi onih krajeva i tako su već dosta patili od poljačke posadne vojske tih »nosioca zapadne kulture« te ne će imati mnogo povjerenja u vladu, koja ih smatra quantité negligibleom.

Pitanje židovskih manjina u istočnim pograničnim krajevima pojavilo se u raspravi sabora o imenovanju zastupnika za Litvu i Bjelorusku krajinu. O tom pitanju opširno je govorio židovski zastupnik Grünbaum. Nadovezujući na pokolj u Pinsku ustanovljuje, da je poljska politika takova, da mora odbijati židovsko žiteljstvo. Govor Grünbaumov prekidali su poljski zastupnici uzbuđenim povicima, te kad je Grünbaum sišao s govorničke tribine, došlo je malne do tučnjave.

IK interpelaciji o pokolju u Pinsku javlja »Moment«, da su interpelaciju potpisali svi židovski zastupnici osim dr. Steinhardta, koji nije kao asimilanta htio da potpiše ovu interpelaciju. Židovski zastupnici delegirali su u istražnu komisiju glede događaja u Pinsku zastupnike Grünbaum i Priluckoga.

Značajne izjave Poljaka.

Brzojavljaju nam:

Poljački odbor u Londonu sazvaio je skupštinu engleskih trgovaca u svrhu osnutka poljačke trgovačke komore u Londonu. Na skupštinu došao je i naročiti izaslanik poljačke vlade, grof Szultivsky. Jedan engleski trgovac dao je izjavu, u kojoj ističe, da je radi protužidovskih pogroma, nemoguće zapodjeti trgovačke veze sa Poljskom. U ime poljačke vlade izjavio je zatim grof Szultivsky: Povijest poljačkoga naroda dokazuje njegovu toleranciju. Pogromi u Galiciji su u većini slučajeva djelo Ukrajinaca (!). Poslije rata će Poljaci i Židovi živjeti u prijateljstvu (!). Židovi će svakako uživati posvećenu slobodu (!).

Iz Jugoslavije.

Obrana s propovjedaonice. Židovi u Poljskoj i Ukrajini bivaju žrtvama najgroznijih pogroma; čovjeka hvata groza, kad ih se spomene. Tek u zagrebačkoj bogomolji ne htjedoše se tih žrtava spomenuti ni žalobnom molitvom. Ne učiniše ni ono, što učini britska vlada i britski trgovci i socijalistička internacijonala, ne digoše glasa. Došao je Pesah. Dan, što ga narod slavi, da se spomene oslobođenja iz ropstva. I opet se židovskome narodu sprema dan velikog oslobođenja. Grandiozni momenat. Misli: nema Židova, kome se od zanosa ne bi širilo srce. Tek rabinski pomoćnik zagrebačke općine, dostojan duha, koji vlada u njezinu predstojništvu, drži, da propovjedaonica nije mjesto, s kojega bi smjelo da govori srce židovstva. Ta činjenice, koje znače preporod naroda, prelaze »zakonom propisani djelokrug« izraelskih bogoštovnih općina! Hladna propovjedaonica, hladan i govornik. Veliko doba našlo je malena čovjeka. Nije tome davno, što se izjavio cionistom — pred mladeži. A pred božjim ugodnicima, što posjedaše na počasne stolice bogomolje, a danas su još vlastodršci općine, gosp. dr. Gavro Schwarz, zloupotrebljava propovjedaonicu na dan Pesaha, dan narodnog oslobođenja, da ih brani i njih da slavi, a na nas cioniste da saspe svoj — sveti gnjev. Je li ta propovijed naručena ili nije, svejedno je. Ovako je mogao da govori samo čovjek, u koga je duša dosadašnjeg kahala.

U svome polemičkome govoru protiv nas dotakao se g. dr. Schwarz beogradske konferencije i time dao komentar onomadnoj izjavi predstojništva zagrebačke izraelske bogoštovne općine. Žalio se, što se židovske interne stvari iznašaju na javu. Spomenuo je, da mi ne ćemo natrag u geto. A njegov govor, to je duh geta. Onaj duh, koji se boji, da židovstvo izadje iz jevrejske četvrti. Mi se ne žacamo i ne ćemo žacati javnosti. No ovaj put primorali su nas predstavnici damašnje općine, da se nadjemo s njima u javnosti, kamo su nas izazvali. Ondje mogosmo da im uzvratimo. Propovjedaonica je jednako javno mjesto, tek što bi trebalo da bude sveto službenicima božjim. Gospoda oko kahala utiču se javnosti propovjedaonice, jer znadu, da ondje ne smijemo od štovanja pred mjestom uzvratiti na napadaje. Zato je zloupotreba, kad se bogomolja čini tribinom van, davnom prošlošću zagrebačke izraelske bogoštovne općine, na koju nitko od nas nije nikad napadao. No tek djelima praotaca on je dokazivao pozitivni rad današnjih predstavnika općine. Spomenuo je nešto o savezu općina, radi kojega je najpače i bila sazvana beogradska konferencija. Nije našao ni jedne riječi, da tu misao dostojno ocijeni, ali je iskazao respekt pred onima, kojima je do dosadašnjega atomskoga života općina i koji garanciju autonomije općina vide u tome, ako im politička oblast prve molbe bude pretpostavljena. Dabome, u savezu općina ne bi zagrebački kahal možda zadržao svoj umišljeni prvenstveni položaj i mi znamo, da se ona tom savezu opirala, kad se o cionizmu u općinama još nije govorilo.

Spočitava nam, da vodimo mladež u

političku borbu. Neka nam g. profesor ne zamjeri, ako mu kažemo, da su prošla vremena, kad djak nije imao druge dužnosti, no učiti za notes. Mi se ponosimo, ako nam je pošlo za rukom »zavesti« mladež, te se znade oduševljavati za narodni ideal, a prevrši li u tome mjeru, to je prerogativa impulzivnosti njezine. Izvratanje je, da ne kažemo što drugo, kad nam se spočitava, da je vodimo u političku borbu. Cionizam nije političko partajsko stvar. A mi smo baš oni, koji smo više od gdje kojega rabina od mladeži u prvom redu tražili, da se zadube u svoje židovstvo, da učio jevrejski, da kultivirše ne u rabinskim ekscerptima, već u punoj ljepoti veličanost naših duševnih tvorevina. Bude li g. profesor udario tim pravcem, naći će u nas najkrepču potporu. Dosad se mi brinemo, da nadopunimo duševni deficit židovske obuke u Hrvatskoj.

Boji se g. rabin, da unesemo politiku u općinu. Nacionalizovanje znači ispunjanje općina punim židovskim duhom, dakle onim čime bi je imali ispunjati »čuvari židovstva«, kako se rabini rado nazivaju. Ako je to politika, mi se ne žacamo priznati, da smo taj prijekor zaslužili.

Do sita smo već čuli prijekor, da vodimo osobnu borbu. I g. dr. Schwarz laća se toga prijekora. Nijesmo dosad raščinjali »rad« pojedinih gospara općine, ma da je pravo kritike, da se pozabavi s radom onih, koji javno rade zastupajući javnu korporaciju kao što je općina. Izašlo bi tu štošta na vidjelo. Mogosmo osvijetliti na pr. obilježja njihova »jugoslavenstva«, njihovo shvatanje o pojedinim židovskim institucijama, njihovu upućenost u židovska pitanja, njihovu želju, da nestane židovske škole. Mi toga nijesmo učinili, ma da i to ne bi bila osobna borba. Što zovu dr. Schwarz i gospodari osobnom borbom?

No dosta je. Opominjati pred borbom u javnosti, a upotrijebiti javnost i svečanost propovjedaonice za napadaje, na koje se ne može uzvratiti; opominjati pred unajanjem politike u općinu, a nositi politiku na propovjedaonicu; udarati na nas otreanom frazom, da vodimo židovstvo natrag u geto, a cijelim tonom propovijedi odavati kahalski duh geta: to su obilježja propovijedi na blagdan oslobođenja židovskoga naroda.

Stari naši rabini uživali su ugled, pa svijesni svoga položaja i važnosti, koja se daje njihovim riječima, rekoše: »Mudraci, budite oprezni s riječima, jer opaljuju kao žeravica«.

G. dr. Schwarz može i dalje da propovijeda i da govori i bez opreza, jer njegove riječi ne upaljuju.

Alfred Singer.

Protesti protiv zaključka zagrebačke izraelske bog. općine.

Primili smo ove brzojave:

Savezu cionista Jugoslavije Zagreb.

Brod na Savi, 1. aprila 1919.

Mjesna cionistička organizacija u Brodu na Savi na svom sastanku od 13. travnja, o g. kojemu je prisustvovalo 150 članova — pretežna većina broskog židovskog gradjanstva, jednoglasno s najvećim ogorčenjem osudjuje neovlašteni istup zagrebačke bogoštovne općine i prosvjeduje najodlučnije protiv njene izjave, jer smatra židovstvo narodnom jedinicom, te svijesna opće narodne volje, da mu se

to priznade, poriče zagrebačkoj bogoštov. općini svako pravo, da u ime Židovstva daje ma kakove izjave i poziva savez, da kao jedini priznati i ovlaštenu zastupnik Židovstva poduzme sve, kako bi se nametljivoj manjini zagrebačke oligarhijske općine za uvijek onemogućio svaki klevetnički istup protiv vlastite narodne većine. Predsjednik dr. Oskar Spiegler, Tajnik Rudolf Fuchs.

U Ludbregu, dne 18. travnja 1919.

Mjesna cionistička organizacija na svom sastanku od 13. travnja zaključila da najodlučnije prosvjeduje protiv izjave predsjedništva izraelitičke bogoštovne općine zagrebačke, radi njene protunarodne izjave, objelodanjene u zagrebačkim dnevnicima od 5. travnja 1919.

Za upravni odbor: »Agudat-Cijon« Ludbreg i mjesna cion. organizacija. Artur Scheyer, predsjednik, R. Appler, tajnik.

Židovsko gombalačko i športsko društvo u Zagrebu obdržaje svoju drugu redovitu glavnu skupštinu dana 4. svibnja o. g. u pol 11 sati prije podne u društvenoj gombani (evang. škola, Gundulićeva ul. 226) sa slijedećim dnevnim redom: Izvještaj odbora, podijeljenje odrješnice, izbor novoga odbora, promjena pravila i eventualia, na koju se skupštinu ovime pozivaju svi članovi kao što i oni, koji se žele začlaniti. Upozorujemo, da će se sa gombanjem započeti najkasnije u ponedjeljak, dne 5. svibnja, pa će biti uputno, da se gombači i gombačice za vremena pobrinu za kostime i to po mogućnosti gombači: plave tricot-hlače i bijele majice, a gombačice: plavi gombalački dress.

Seder »Judeje«. Bila je vrlo sretna misao naših »Judejanaca«, da prirede zajednički seder svojim članovima. Mnogi su Judejanci tako prvi puta imali prigode, da vide pravi seder i da upoznaju njegovu vrijednost i ljepotu. Prostorije stavila je na raspolaganje zagrebačka bogoštovna općina, a aranžma imale su prvu večer gde. Diana Löwy, Hilda Stern, Sabina Bauer i Tinka Rosenberger, dok su drugu večer priredile gde. Johanna Braun i Diana Löwy uz požrtvornu pomoć članica Benot-Cijona. Sederom je ravnao prvu večer Lav Stern, dok su se drugu večer izmijenjivali u ravnanju Judejanci. Za taj je seder bio velik interes u građanstvu, nu kraj ograničenoga prostora nije se moglo pripustiti k sederu sve one građane, koji su bili voljeli sudjelovati. Seder je oba puta potrajao preko ponoći, a svi su bili izvanredno zadovoljni i čeremnijem dijelom, kao i sa večerom. Prisustvovala su i tri mlada sumišljenika iz Poljske, koji su se ovdje zadržali na prolazu u Palestinu. Oni su sa svojom prisutnošću, pa pjevanjem i recitovanjem jevrejskih i židovskih pjesama mnogo doprinijeli uznositom raspoloženju. Dr. Aleksandar Licht oprostio se od emigranta u ime zagrebačkih cionista u vrlo krašnom govoru, na koji su emigranti do lično odgovorili. Licitiranje »Mesumena« donijelo je Žid. nar. fondu K 520. Ovaj će seder jamačno ostati u ugodnoj uspomeni svima, koji su sudjelovali, pa će valjda ostati stalnom institucijom Judeje.

Žid. akad. nac. društvo »Judeja«. Održalo je 4. o. mj. svoju redovitu glavnu skupštinu. Predsjednik Vl. Donner izvješćuje u svom pozdravnom govoru o radu

Judeje u prošleme semestru. Društvo koje broji 80 članova, moralo se najprije srediti u svojoj unutrašnjosti. To je kod osobitih prilika, kojima se društvo borilo, bilo veoma teško. Ali uspjelo je i osvjedočen je da će društvo moći u drugom semestru posvetiti sve svoje sile važnim zadaćama, koje su zapale Judeju, kao jedino žid. akad. društvo »Jugoslavije«. Tajnik O. Heim čita izvještaj o radu u prošleme semestru. Društveni je rad bio više eksteran nego interan. Društvo priredilo je dva agitaciona putovanja u provinciju, koja su pokazala veliki uspjeh. Za omladinski pokret poradilo je društvo, sakupljajući statistički materijal za savez om. društava i preuzevši glavnu zadaću oko izdavanja omladinskog lista. Osim toga Judeja sudjeluje u »Vijeću sveučilišnih građana« i postigla je lijepi položaj na univerzi. Nakon izvještaja ostalih funkcionara podijeljuje se odboru absolutorij i zapisnička hvala.

Nakon kratke pauze izabran je slijedeći odbor:

Predsjednik: Isak R. Poljokan cand. iur., potpredsjednik: Rikard Schwarz, stud. phil., tajnik (interni): Moric Finci stud. iur., tajnik (eksterni): Drago Altmann, stud. phil., blagajnik: Stern Rikard stud. iur., knjižničar: Samuel Atijas, stud. geod. odbornici: Jakob Papo, cand. iur., Hugo Zaloscer, stud. forest., Marcel Stockhammer stud. iur., Draga Weinberger, stud. med., Oskar Heim stud. med.

Novoizabrani predsjednik obećaje odmah započeti najaktivnijim radom, no zahtijeva od svakog člana suradnju, jer to traže već istaknute važne zadaće Judeje.

»Židovsko akademsko potporno društvo«. Na 14. redovitoj glavnoj skupštini održavanoj 6. IV. 1919. izabran je slijedeći odbor: Predsjednik Ivan Schwarz stud. iur., potpredsjednik M. Frank cand. iur., blagajnik Drago Zvijezdić stud. iur., tajnik Leo Singer stud. iur., knjižničar Saša Frank stud. iur., odbornici Adolf Weisman stud. iur. i Milan Radinger stud. med., revizori Otto Pollak stud. iur. i Vera Ehrlich stud. pharm.

Kao svake godine povesti će društvo i ovoga semestra sabirnu akciju.

Bar-Giora. Beč. Zaključna glavna skupština (40.) zimskoga semestra Bar-Giore održavana je 25. prošloga mjeseca u društvenim prostorijama. Predsjednik stud. med. Josef Herzl izvijestio je opširno o svem dosadašnjem radu i o njegovim uspjesima. Reaktiviranje (prije dva mjeseca) nakon četirigodišnjega zastoja našlo je na kojekakve poteškoće, ali je olakšano u mnogome upravo time, što je sad posve novi naraštaj u Bar-Giori. Odmah na početku koncentrirao se sav rad oko sporazuma s pobratimskim društvom Esperanzem (koja će se možda već u ljetnom semestru reaktivirati), da se omogućiti potpuna zajednica. To je i uspjelo, tako da svi članovi Esperanze, koji su sad u Beču, pripadaju Bar-Giori, a nadamo se, da će se istim putem poći u čitavoj Jugoslaviji. U internome radu stajala je na prvome mjestu briga za hebrejski tečaj pod vodstvom posebnoga učitelja, nadalje predavanja i razgovori o pitanjima židovstva i gajenje iskrenog prijateljavanja među drugovima. Takva intimna veza je i nastala usprkos ve-

likom broju kolega (35), a odatle, iz takovoga duha, priređeni su veseli sastanci, u prvome redu izvrsno uspjelo purimsko veče (s gostima bečkih pobratimskih i posestrimskih udruženja). U eksternim poslovima nas je poglavito zauzeo sam Beč, gdje smo u nizu zadaća i dužnosti (pitanje jugoslavenske menze u Beču, isključenje s visokih škola, opći visokoškolski savez Judaea, omladinski savez, izbori za konstituantu itd., itd.) uspješno uzradili. — Iza izvještaja knjižničara, blagajnika, povjerenika za nar. fond i revizora, odriješen je dosadašnji odbor i predsjednikom za ljetni semestar (35.) bude izabran stud. pharm. Oscar Rosenfeld. Na njegov prijedlog se prihvaća ovaj odbor: potpredsjednik stud. med. Leon Perić, tajnici stud. med. Josef Finzi i stud. agr. Hans Hochsinger, knjižničari stud. med. Leon Finzi, blagajnik stud. techn. Moise Levi. Revizorima budu izabrani stud. med. Adolf Stark i stud. phil. Avram Papo, povjerenicom nar. fonda stud. med. Wanda Chachamowicz.

Iza toga razvili su predsjednik i pojedinci u debati program slijedećih mjeseci. Interno će se i nadalje revno paziti na postepeno hebraiziranje. U tom smislu neka se uz jez. tečaj prislanja redovito učenje pjesama, pa da onda bude kao nekad po svem židovskom Beču Bar-Giora poznat radi svoje hebrejske pjesme. S Esperanzom, Judejom i beogradskim akademikarima ćemo neograničeno zajednički stupati. O omladinskom pokretu kao i o naučnom putovanju akademikara u Palestinu razvija se odulja diskusija. O zaključcima izvijestit će odaslanici Bar-Giore »Judeju« u Zagrebu u svrhu sporazuma i jedinstvenoga djelovanja. Iz naše sredine namjeravamo izdavati almanah s dosadašnjom povijesti društva, posvećen uspomeni osnivača Bar-Giore Johanna Thaua.

Na koncu budu izabrani seniorima društva: dr. Vlado Altman, dr. Josef Bruckner, inž. Oskar Graf, David Hochner, dr. Karlo Ländler, dr. Samuel Maestro, dr. Rudolf Rosner.

Poziv. Žid. akad. nac. društvo »Judeja« u Zagrebu pozvalo je putem »Židova« i »Žid. svijesti« sva žid. omladinska društva (cionistička, literarna, dačka, djevojačka, radnička i športska), da pošalju opširne izvještaje o svome radu i odgovore na stavljena pitanja. Vrijeme odmiče, rok za omladinski slet blizu je, zato molimo sva omladinska društva, koja to još nisu učinili, da što prije te izvještaje pošalju. Adresa: Ž. A. N. D. »Judeja«, Zagreb, sveučilište.

Zagreb. Predavanje U punoj dvorani »Kola« držao je g. Lav Stern, izaslanik Saveza cionista Jugoslavije na londonskoj konferenciji svoje predavanje o temi: »Židovski narod pred mirovnim zborom«. Velik interes, kojim se očekivalo ovo predavanje, najbolje se očitovalo u činjenici, da su predavanju prisustvovali svi slojevi židovskog građanstva. Predavanje, koje je trajalo jedan i pol sata, saslušano je velikom pažnjom. Govornik ograničio se, obzirom na opširni izvještaj »Židova« o londonskoj konferenciji, na zbijen prikaz toka pariških predkonferencija i same londonske konferencije. Iznio nam je lijepo svoje dojmove s istorijske konferencije. Interesantni pripričani detalji pobudili su veliku pažnju. G. Stern crtao

nam je također ličnosti, kojima zahvaljujemo uspjeh židovske stvari, pri tomu se nije ograničio samo na vode cionističkog pokreta, već je prikazao i djelovanje židovskih prijatelja našega pokreta te kršćanskih zagovornika Sir Mark Sykes, reverenda Hechlera, Balfoura i dr. Predavanje, koje je i s formalne strane vrlo lijepo izrađeno bilo, našlo je na opće odobravanje, te je prava, bura pljeska nagradila govornika za njegov trud.

Za »Židovsku dačku menzu« unišili su slijedeći darovi: po 2000 K: Izidor Frank, Tovarnik i Matija Freund, Zagreb, kao zakladatelji; 500 K: dr. Gejza Frank; 300 K: Žid. omladina, Pakrac; 200 K: Žid. djevojačko društvo »Mirjam«, Bjelovar; 150 K: Hinko Schwarz, Križevci; po 100 K: Norbert Weiss, Mr. Leo Scheyer, Križevci, L. Strauss, N. Pulaj, L. Hirschl, N. Grossmann, L. Brenner, N. Berkeš, Z. Breyer, Klarić Žiga, Aleksa Goldschmied, sv. iz Križevaca, David Ašer Alkalay, Sarajevo; po 50 K: Draga Rechnitzer, Vilim Pick, Zagreb, Š. Altaras, Spljet, Miroslav Schwarz, Jaro Breyer, Ferd. Hirschl iz Križevaca; po 40 K: Rob. Schwarz, Križevci; dr. H. Jakobi i M. Nyitrai, Zagreb; 30 K: Schwarz Vilko, Križevci; po 20 K: dr. Engl, Križevci, ravnatelj Žiga Stern prigodom smrti gđa. pl. Deutsch, Salomon Ndlar; 10 K: Nemčić Drag., Križevci.

Djakovo. Dne 26. ožujka 1919. preminuo je ovdje općinski bilježnik gosp. Mišo Sommer. Pokojnik služio je preko 25 godina vanrednim marom i poštenjem kao općinski bilježnik, a utjecao je vrlo mnogo u poslove židovske bogoštovne općine, za čije je uspijevanje zasluge stekao. Mišo Sommer bio je dobar Židov, koji je uz to vjerno čuvao i vjerske tradicije. U toku svoje duge bolesti zanimao se usprkos tjelesnih muka živo za židovsko pitanje. Uokup su prisustvovali svi slojevi građanstva te se nad grobom oprestio s pokojnikom u ime bogoštovne općine, čiji je odborški član do posljednjega časa bio, potpredsjednik g. Makso Bruck.

Brod. (Izbori u bogoštovnoj općini). — Dne 17. ožujka o. g. održana je izvanredna glavna skupština bogoštovne općine, na kojoj je valjalo izabrati novi odbor.

Uslijed zahtjeva cionista, da se općina reorganizuje, zahvalio se stari odbor, na da bi mu mandat trajao još dvije godine. U posljednje vrijeme prije izbora razmahala se živahna borba. Sva nastojanja cionista, da se sporazumom svih općinskih pripadnika obavi novi izbor i reorganizuje općina, ostala su bezuspješna.

Već je bila sastavljena i prihvaćena kompromisna listina sa sedam cionista i pet neacionista, nu protivnici naši jednostrano su prekršili kompromis, uslijed česa smo bili mi prisiljeni sastaviti posebnu našu listinu. Najžešća borba razmahala se oko osobe potpredsjednika, te su protivnici za potpredsjednika postavili protukandidata, ali je taj u izboru, na da se tajno glasovalo, dobio samo 11 glasova.

Dosadašnji uspješni rad organizacije i povjerenje, koje ona uživa među Židovima vidi se najbolje odatle, što su i protivnici kandidirali u svojoj listini nekoliko članova cion. organizacije. U odbor općine izabrani su: kao predsjednik općine, predsjednik mjesne cion. organizacije Dr. Oskar Spiegel sa svim glasovima, kao potpredsjednik Marko Jellinek (član organizacije), kao blagajnik odbornik organizacije Makso Sessler, a kao odbor-

nici u općini: prvi potpredsjednik cion. organizacije Ferdo Švrljuga sa svim glasovima, drugi potpredsjednik cion. organizacije Isidor Steiner, tajnik cion. organizacije Rudolf Fuchs, odbornici cion. organizacije: Vatroslav Fürst, David Frank, Vilim Rothmüller, Makso Goldstein, Emil Eichhorn, te članovi cion. organizacije Hinko Schulmann, Josip Adler i Jakša Weiss. Prema tome je dijelom jednoglasno, a dijelom velikom većinom glasova prošla cionistička listina. Na glavnoj skupštini prihvaćen je i program za buduću rad bogoštovne općine, koji je izradio Dr. Spiegler sa svim protiv dva glasa. U prvu subotu nakon izbora darovali su nekolicina novo izabranih odbornika u hramu prigodom čitanja tore u židovske svrhe preko 4000 kruna. —

Posve je namavno, da protivnici naši, a osobito oni, koji nijesu izabrani, nijesu sa rezultatom izbora bili zadovoljni. Držali smo, da će čim prodje izbor nastati u općini mir i sloga, da nam bude moguće izvršiti velike zadaće, koje smo si stavili. Na protivnici naš povrijedjeni u svojoj osobnoj taštini nastavljaju borbu iza izbora, pa su četvorica uložili protest protiv izbora (glavne kolovodje se sakrivaju). Od ove četvorice odustaje od protesta dvojica navodeći, da su protest potpisali neznajući, što isti sadržaje. Stari reklamacijski odbor riješio je protest onamo, da se provedeni izbor ukida, jer da su povrijedjeni propisi općinskih pravila, pa će uslijed toga biti odrađen novi izbor.

Osnutak »Židovskog narodnog udruženja« u Djakovu. Mjesni odbor cionističke organizacije u Djakovu pokrenuo je osnutak židovsko narodnog društva, te je za dan 23. veljače 1919. sazvana konstituirajuća skupština u dvorani bogoštovne općine, kojoj se je odazvao vrlo velik broj židovskoga građanstva obojega spola. Skupštinu je otvorio dr. Kraus pozdravivši prisutne i razloživši svrhu sastanka. Nakon toga čitao je u krupnim crtama poslanak i razvoj židovske nar. misli, stanje današnjeg cionističkog pokreta, te političko i društveno stanje Židova. Pošto su pročitana pravila i povedena o tom kratka debata, izabran je odbor sa Dr. Krausom kao predsjednikom, te slijedećim članovima kao odbornicima: Makso Bruck, potpredsjednik, Srećko Glesinger tajnik, Anna Schwarz blagajnica, Elza Münz knjižničarka, Jakov Türkl povjerenik za Židovski narodni fond, nadalje dr. Žiga Neumann, Josip Frank, Ladislav Kerschner, Mišo Langfelder, Edo Brod, Samuel Baner, nadalje kao zamjenici: Isidor Loschitz, Mavro Soltzner i Josip Wellner.

U Djakovu već postoji žensko omladinsko društvo »Jaldej Cion« i muško omladinsko društvo »B'ne Cion«, koji marljivo rade, te se osjećala potreba, da se osnuje i građansko društvo, u kojem će se moći provesti djelotvorni prosvjetni i narodni rad. U okviru toga društva osnovat će se čitaonica i knjižnica, te potsekcija za glazbu i pjevanje, koju će voditi društveni potpredsjednik Makso Bruck, a osim toga držati će se sastanci i predavanja.

Židovska narodna skupština u Virovitici. Dne 16. ožujka obdržavala se u Virovitici židovska narodna skupština, koju je priredila ondešnja mjesna cionistička organizacija. Predsjednik organizacije u Vi-

rovitici prečasni g. rabin Dr. W. E. Kaufmann lijepim i govorom u jevrejskom jeziku otvorio zbor i dao riječ izaslaniku zemaljske organizacije g. Braći Poljokanu. U snažnom je i informativnom govoru govornik razvio temu o našem političkim zahtjevima pred m. rovnom konferencijom s naročitim obzirom na prilike u zemlji S. H. S. U tu je svrhu potanje razložio naše zahtjeve, oko političke i kulturne autonomije Židova u našoj državi. Veliku je pažnju posvetio pitanju židov. narodne politike i njenog praktičnog provedenja u životu, žigoseći dosadanju disorijentaciju politike Židova u galutu. Dok je stud. med. Miroslav Hermann u ime Judeje govorio mladeži, da se što čvršće prihvati pozitivnoga rada.

Skupštini je prisustvovalo velik broj nežidovskih intelektualaca, koji su izvode govornika pratili velikim zanimanjem.

U večer priređena čedna purimska zabavica, donijela je i materijalnu korist. Bilo je sakupljeno 1000 K za žid. narodni fond. —

Hebrejski tečajevi u Zemunu. Već drugi mjesec ravna nadrabim dr. Urbach tečaj za jevrejski jezik po izvrsnoj metodi živog govora i zornog prikazivanja, koja bez knjiga i domaćih zadaća, samim govorom vježba slušaoce u svetom jeziku biblije, u kojemu ovi i u najobičnijim stvarima svagdašnjeg života u gotovim rečenicama izražavaju već misli i odgovaraju na stavljena im pitanja. Iza nekoliko sedmica dobit će oni na hektografiranim tablicama proučeno gradivo u ruke, koje će (i bez interpukcije) bez ikakve pripreme moći čitati, jer će im onda i po glasu i po smislu biti potpuno poznato. Dr. Urbach nakanio je ove gradivo objelodaniti, kako bi se njime i drugdje mogli služiti kod sličnih tečajeva. Dobro bi bilo, da to dječični odbor zemaljske organizacije kao naučnu knjigu izda, jer bi time bilo moguće za godinu dana u 3 nedjeljnih sata jezik toliko naučiti, da će se moći čitati lakša djela biblije i drugih jevrejskih knjiga. Tečaj broji 25 učenika, dok je drugi sada u pripremi.

I za srednjoškolsku mladež otvorio je naš nadrabim dva takva tečaja, po 2 sata nedjeljno, na mjesto do sada uobičajenog jednog sata prijevoda iz biblije i molitvenika, koji je po naravi stvari morao ostati neplodan i bezuspješan. Svaki djak ima dakle sada po jedan sat biblijske ili židovske povjesti i po dva sata jevrejskoga jezika svake nedjelje. Oduševljenje je tako veliko, da nijedno dijete ne će da bude isključeno. Pa što za godinu ili za dvije gube na obuci u bibliji i molitveniku, to će oni obilno naknaditi poslije. Jer ako djeca jednog nauče, da se jevrejskim jezikom služe kao živim, mnogo više će moći toga dečnije naučiti za godinu, nego do sada za osam godina. A znanje njihovo ne će više biti površno i mehanično, nego duboko i pomno i oni će valjda postati sasvim drugi i mnogo bolji Židovi nego stari. Izgovor je u svim tečajevima naravno jedino pravi, sefardski. I ako bi svugdje na taj način učili jevrejski, lako bi se i doskora mogao uvesti taj izgovor i u aškenaske hramove. Tako bi pala još jedna spona, koja spriječava jedinstvo našeg naroda.

Nešto o hebra-kaznjeniku u Varaždinu. Tijekom prošlog mjeseca umro je u kaznionu u Lepoglavi jedan žid. kaznjenik. Upravi-

zičkog razumijevanja. Veliki mješoviti zbor okrunio je uspjeh tog krasnog koncerta otpjevav »Halleluju« od Levandowskog. Židovskim osjećajima i veseljem razdragano općinstvo zajedno sa zborom, otpjevalo je cionističku himnu, te je time ova svečanost dovršena.

Treba još spomenuti da postoji od sredine siječnja tečaj za učenje jevrejskoga jezika, koji stalno posjećuje 16 učenika. Taj tečaj vodi g. rabin dr. Hirschberger, pa je dokazom njegove velike ljubavi i požrtvornosti za židovsku stvar, što tjedimice tri puta drži predavanja i konverzacijski kurs sa svojim učenicima, od kojih se nada lijepom uspjehu.

Dr. L. F.

Purim u Beogradu. Posle pet godina rata ovo je prvi put, da beogr. Jevreji sa toliko radosti i oduševljenja dočekuju Purim. —

Sva tri naša omladinska društva »Gideon«, »Atehija« i »Karmel«, želeći da manifestuju jedinstvo naše muške i ženske omladine u nacionalnom radu, priredila su na Purim, a sa odobrenjem Crkv. Školske Jevrejske Opštine i g. rabinera, svečani sastanak u Staroj Sinagogi, koji je bio dostojan posetom gg. predstavnika Jevrejske Opštine, g. rabinera i mnogobrojnog građanstva.

Pozdravnu je reč imao g. Raf. Rubenović, predsednik »Gideona«, koji je izneo značaj današnjeg sastanka i važnost uzajamnog i zajedničkog rada omladine. — Gđjica Rustika Melamed, potpredsednica »Karmela« iznela je istoriju Purima i zadatke naše ženske omladine.

Recitacija Rosenfeldove pesme: »Na krilu okeana« od strane »Gideona« Davida Alšeha bila je burno pozdravljena.

Zatim je Maks Š. Koen, sekretar »Atehije« govorio o stanju Jevreja u diaspori, o našim opštim zadacima, o važnosti osnivanja jevrejske domovine u Palestini i o potrebi našeg svekolikog ujedinjenja.

Tom je prilikom skupljano za Jevr. Nar. Fond.

U veče je u mnogim kućama priređeno purimsko veselje i »mezas«. M. K.

Koncertat Beogradske Jevrejske Omladine. Na dan 31. marta o. g. priredila je omladina sakupljena oko društava »Gideona«, »Atehija« i »Karmel« koncertat sa igrankom u dobrotvorne svrhe, koji je uspeo kako moralno tako i materijalno. Kao retko kad, ovom prilikom se tu sakupilo celokupno beograd. jevrejstvo iz svih slojeva, a osim toga bilo je ogromno srpske publike, engleskih i francuskih časnika.

Buki Koen je recitovao »Židovski Maj« od Rosenfelda s puno efekta, na što je bio pozdravljen burnim aplauzom. — Gđjica Klará Tajtacak svirala je solo na klaviru odlično. — Mali Šlanger praćen na klaviru od gđjice Majerove svirao je solo na violini »Kol Nidre« na opšte dopadanje. — Solo pevanje Mojsila Mojsilovića uz klavirsku pratnju gđjice Tajtacak privuklo je opštu pažnju publike. — Najlepši pak utisak učinila je čisto jevrejske tendencije pozorišna igra »Svetlost« od Fr. Pergesa u ličinu. Ma da diletantski odigrana po gg. Buki Koen, M. Mojsilovića, R. Farkića, A. Koen i gđjica Matilda Medina i Meri Levi, ipak je s dosta pažnje i razumevanja izvedena.

Gradjani su darovali bife i lukiju, koje su dale lepog prihoda.

Igranka je trajala na opšte zadovoljstvo do ujutro. M. K.

Purimska zabava u Osijeku. Dne 15. ožujka o. g. priredio je »Ferijski klub židovskih akademičara i abiturijenata« u zajednici sa djevojačkim društvom »Mirjam« u dvoran svratišta Royal purimsku zabavu. Zabava sastojala se iz dva dijela: poslije podne za djecu, na večer ples. Obje su zabave bile vrlo animirane, djeca zabavila su se do kasno u noć, odrasli do rane zore, tek... ni trogodišnje dijete, ni osamdeset godišnji staraca nijesu znali zašto zabave nose ime »purimske zabave« i u čemu se one razlikuje od zabava katoličkog gospojinskog društva i jugoslovenske omladine. — Čisti dobitak (oko 6000 kruna) razdjeljen je na Ž. N. F. i na športsko društvo, koje se ina osnovati.

Mirko K.

Cionističko veče u Zemunu. Odbor židovskih gradjana u Zemunu priredio je 24. o. m. purimsku zabavu sa čisto židovskim programom, koja je postigla izvanredno velik moralni i materijalni uspjeh.

Velika dvorana hotel »Centrala«, krasno iskićena ćilimima, vijencima i plavobjelim vrpčama, (pod ukusnom upravom gđjice Lijeje Kronstein) bijaše puna zemunskih i beogradskih Židova, koji su se tu poslije pet mukotrpnih godina opet po prvi put sastali. I zemunski Srbi i Hrvati u ljepom broju su se odazvali. Među ostalim vidjesmo gradonačelnika dr. Sv. Popovića, redarstvenog kapetana dr. Koču, te mnogo srpskih časnika i gradskih dostojanstvenika.

Prva točka obilatog rasporeda bila je divna živa slika Estere (gđjica H. Rosenberg) praćena od svojih robinjica (P. Adler, G. Kohn, M. Herzl, R. Bielitz, N. Schwitzer i R. Bescherano) pred kraljem Ahasverom (g. Leo Deutsch), koji je sjedio pod baldahinom s perzijskim ornamentima (slikao g. P. Bihali) i sa vitkim stupovima u obliku ženskih genija (gđjica Hermina i Ilona Herzl), kralju na desnici oholi Haman (g. I. Löwy) i na svakoj strani prijestolja po jedan pravi crnac. Bila je to slika puna miline i istočnog sjaja, koja je sve prisutne zadivila, a zamislile i stvorile su je gospodje S. Urbach, L. Schön i Ž. Kohn po uputama dra. Urbacha. Zatim je gđjica Tajtacakovićeva iz Beograda izvela na glasoviru savršenom tehnikom i čuvstvenom interpretacijom Reinholdov »Impromptu« i Chopin-ov E-moll valček. Za njom je otpjevala gđjica Danica Steinitz mekim glasom zvučnoga timbre-a na jevrejskom jeziku Goldfaden-Urbach-ov »Erec Kedoši i Hatze-ovu »Majku« uz vrsnu pratnju na glasoviru gđjice Selme Haim. Gosp. Mošo Mojsilović iz Beograda pjevao je Leoncavallov »Prolog iz Bajazzo« i Lcwe-ov »Sahat«. Njegov sonorni bari-ton dramatskog obilježja zadivio je slušatelje. Isto tako rijetki užitak je pružio mladi tamburaški zbor zemunske omladine »David« preciznom izvedbom karišika židovskih pjesama Zborom dirigirao je pomnom vještinom sam sastavljač g. Gašo Tagleicht.

Svi su sudjelujući primljeni burnim pljeskanjem i morali su pridodavati još po nekoliko pjesama.

Na koncu se izveo »Povratak«, pozo-

rišni komad u dva čina iz nedavne židovske prošlosti našega vrlog sumišljenika dr. A. Schöna. Autoru je uspjelo psihološkom motivacijom provesti povratak pokrštenog intelektualca u stari krug židovskoga društva. Kod provedbe svoje ideje stajao je pisac pod neposrednim utiskom velikog svjetskog prevrata, koji je sa svojim metežem Židovima mjestimice donio teške časove — a u oči postignuća židovske domaje. Komad ima snažnih dramatskih momenata, te oštro orisanih karaktera. U konflikt oprečnog ispovijedanja židovstva upleteni su najfiniji trzaji duše jedne mlade Jevrejke, koja u svom pregaranju žrtvuje egoizam sreća časti svoga naroda, te onda srećna doživi čas, gdje je odmetnik vrativši se židovstvu opet našao put k njezinom sreću.

Režiju je vodio iskusnom vještinom g. Armin Singer, koji je i svoju ulogu izbjeglice iz Rusije izradio velikim shvaćanjem. Ulogu pokrštenoga ispunio je dosljedno g. I. Elias, koji je svojom izradbom karaktera udovoljio pišćevoj ideji. Veliko je priznanje stekla gđjica Edita Zentner, koja je u riječi mlade Jevrejke ulila sav plam djevojačke duše i židovske čuvstvenosti. I ostale su uloge bile u dobrim rukama i vrijedne i talentovane gđjice S. Čelibi u ulozi bezazlene služavke, te g. B. Bacherano kao nježni otac te Židov staroga kova, g. H. Bielitz u ulozi zreloga cioniste, pa napokon gg. B. Darsa i H. Brüll kao vođe i bundjije radnika.

Ples je trajao do zore. Dobro raspoloženo općinstvo dugo će držati tu lijepu zabavu u svojoj uspomeni, koja je natkrilila sve ostale u našem gradu. Prihod iznosio je 8000 kruna, čija je većina namijenjena židovskim i natnim dobrotvornim svrhama.

Purimsko veče cionističkog društva »Makkabi« u Mitrovici. Cionističko društvo »Makkabi« u Mitrovici priredilo je 14. adora (15. marta 1919.) purimsko veče, na koje su pridešle malo ne sve židovske obitelji iz Mitrovice.

Ovo je za nas Mitrovčane u dugom nizu godina prvo narodno veče, koje smo preslavili po našem židovskom običaju.

Sumišljenik g. dr. Baum oslovio je sakupljene, među kojima se nalazili i naši dobri Židovi, ali prilično asimilantskih osjećaja.

U dosta dugom jezgrovitom govoru napomenuo je g. dr. Baum važnost purimske svetkovine u radu cionizma za budućnost i religiozni preporod.

Nakon toga izvadjala se purimska igra »Tajna Kraljice«. Stvar je potpuno uspjela što se ina zahvaliti maru naših članova gđjice: J. Löwy, T. Rottmüller, J. Freund mala F. Löwy i Deutsch, te gg. L. Perl, S. Wilany, B. Fleischin, S. Perl i D. Förner. —

Još se izvadjalo više pjesama od Rosenfelda i Saphira, a g. Lederer iznio je nekoliko uspješnih židovskih šala.

Poslije raspoda razvila se živahna zabava s plesom, koja je potrajala do rane zore. —

Sakupljena je lijepa svota za žid. nar. fond. —

Dopis iz Mitrovice. (Purimska zabava i purimsko veče.) Osobitim marom i inicijativom ovdašnjeg cion. društva »Makkabi« prirediše mitrovački Židovi dne 11. marta 1919. Purimsku zabavu

s igrankom, koja je prema prilikama mjesta i vremena vrlo dobro uspjela. Ovo je prvi istup ovdajšnjih Židova pod cij. barjakom i u židov. narodnom duhu, koji se još digao sa letacima, što su dijeljeni na početku zabave i u kojima su javljene radosne vijesti iz Stockholma glede naše Palestine. Večer je otvorio gosp. Mirko Kraus iz Osijeka uspelim govorom u nacionalnom židov. smislu, u kom je izneo naše glavne postulate, tek moramo žaliti, da mu radi uskog okvira i lapidarne koncepcije nije bilo moguće razviti svoj govor do pune širine i snage. Nakon toga je mješoviti zbor kraj dignutog cijon. barjaka otpjevao pod ravnanjem g. kantora Weissbergera »Hatikvu«, koja je stojeći saslušana. Pravi umjetnički užitak nam je zatim pružio g. M. Kraus, odsviravši virtuosno na čelu »Kol Nidre«, kako ga se rijetko čuje, tako da je morao još jednu stvar otvirati, pri čem ga opet pratio g. P. Bruck iz Osijeka. Naši su nas osječki gosti osobito zadužili, jer su svojim govorom i sudjelovanjem znatno digli nivo cijele zabave. G. Bela Kraus, revni predsjednik cijon. društva »Makabi« u Mitrovici, sa snažnim je patosom i toplim osjećajem deklamovao Rosenfeldovu »Buru«, po čemu je g. I. Weiss iz Vukovara savršeno odguslao »Gavotu« uz pratnju g. Brucka, dočim je gdjica Aranka Deutsch sa pjevanjem sjajno odigrala »Lutku« uz pratnju gdje. A. kao živa lutka, a gdjica. Isa Pesing iz Novog Sada krasno je i harmonično izvela Španski ples. Na koncu dana je vesela igra »Servus Nikola«, gdje su uz g. Osk. Lederera igrali B. Kraus, A. Fuchs te Alex. Villanyi, nakon čega je slijedila ugodna, animirana zabava sa plesom, koja je trajala do zore. Naravno, da su svi igrači, kod svake točke programa, ubrali zasluženi aplaus, pa je prema tome i materijalni uspjeh u korist žid. nar. fonda i ratnih invalida zadovoljio, a da smo to već kod prvog istupa postigli, ima se zahvaliti i našim vrijednim gospodjama i gospodi, koji nisu žalili ni truda ni troška. Najbolja publika grada Mitrovice, a među njima skoro svi srpski oficiri, bila je na našoj zabavi i sa priznanjem se o njoj izrazila.

Purimsko posijelo u Vukovaru. Dne 16. ožujka o. g. priredilo je naše mlado djevojačko društvo »Moriya« u prostorijama židovske škole vrlo uspješno svečano posijelo. U lijepoj plavo-bijelo okićenoj dvorani vidjelo se uz predstavništvo židovske bogoštovne opštine i židovskog gospojinskog društva sve utemeljitelje i podupiratelje društva.

U dvorani bila je improvizirana pozornica, na kojoj se izveo slijedeći raspored: 1. Pozdrav, govori gdica. Mira Müller. 2. a) Beethoven: Larghetto druge simfonije, g. Ernst Diamant; b) Čajkovskij: Chants sans paroles, g. Karl Bier violine, na glasoviru gdica. Olga Steiner. 3. Purim, govori gdica. Ada Klein. 4. a) Mendelsohn: Gondellied, b) Žid. nar. pjesma: Des Müllers Thräne, pjeva gdica. Hella Bresslauer, na glasoviru gdica. Olga Steiner. 5. Zuckermann: a) Einst, b) Auserwähltes Volk, recitira gdica. F. Bresslauer. 6. Slavonske melodije, pjevaju gdice. Vera Stangl i Hedviga Schwarz, na glasoviru gdica. Grete Diamant. 7. Rosenfeld: Na krilu okeana, recitira gdica. Ber. Klopfer.

8. a) Davidsohn: Apsalon-ova pjesma, b) Židovska narodna pjesma: Alef Beiss, pjeva gdica. Rosa Singer, na glasoviru gdica. Marie Goldarbeiter. 9. »Hatikvah«, mješoviti zbor, dirigira gosp. nadkantora A. Schwartz. Rasporedu dodao je g. kantor A. Springer dvije lijepe židovske narodne pjesme i to: »A Brivele der Mamen« i »Das Pintele Jid«, koje su se svima izvanredno svidale. I svaka ostala točka naišla je na odobravanje svih prisutnih, pa su naši diletanti mnogo priznanja stekli. G. nadrabin dr. Julije Diamant zahvalio se u ime svih prisutnih društvu »Moriya« za pruženi užitak.

Na poziv predsjednice sakupile su se članice društva iste večeri sa njihovim obiteljima u gore navedenim prostorijama na veseli sastanak, gdje je, hvala našim mladim akademičarima i ostalim izvediteljima, kao i dobrom raspoloženju svih prisutnih, društvo do zore na okupu bilo.

Purimska zabava u Djakovu. Dne 18. ožujka 1919. održavan je u Djakovu purimski koncert s plesom, koji je u moralnom i materijalnom pogledu sjajno ispao. Ponajprije je prisutne pozdravio dr. Gustav Kraus, te razložio značenje Purima i zasluge židovske kulture za cio svijet, nakon toga je vještački odigrao na glasoviru Beethovenovu »Ecosaise« g. Pavao Bruck. Gdjica Hilda Herzler interpretirala je Acherovoga »Ahasvera« (preveden po dru. A. Liehtu) te Frugove »A zvijske«? (preveden po dru. Gustavu Krausu i Hildi Herzler). Izvrstan jezik, upravo majstorsko interpretiranje, u kojem se duboko razumijevanje zrcalilo, osiguralo joj je burno odobravanje publike. Gdjica. Dita Fritz, članica osječkog narodnog kazališta, ushitila je općinstvo svojim milozvučnim i dobro školovanim glasom u pjesmama »Bio mali tihi dan«, »Srce mi puca« te »Rahel pjeva«. Za glasovinom bio je g. Pavao Bruck. Gosp. Mirko Flesch na guslama, te g. Oskar Neumann za glasovinom, odsvirali su zamiernom vještinom Berlioz-ovu »Scene de ballet«, Nölkov »Intermezzo« te Griegov »Norveški ples« izvadjali su uz odobravanje cijele publike g. Makso Bruck na guslama, g. Mirko Kraus na cellu, te g. Pavao Bruck na glasoviru. Nakon što su g. Mirko Kraus (cello) te g. Pavao Bruck (glasovir) izveli: Neruda: »Berceuse slave« i Lee: »Gavota«, imali smo opet prilike uživati pjevanje gdjece. Dite Fritz u pjesmi »Alef Beth« te ulomku iz opere »Troubadour«. Ove dvije točke svidjele su se osobito publici. Napokon su naše gdjece. dražesno otplesale rokoko-ples »Plesna škola u staro doba. Nakon koncerta potrajao je animirani ples i zabava do zore. Zabava bila je brojno posjećena i od Nežidova, te je publika ispunila dvoranu. Židovske su gospodje poklonile jestvine za buffet, koji je također odbacio lijep prihod i time čistu dobit povećao. Hvalevrijedno moramo ovdje istaknuti žensko omladinsko društvo »Jaldei Cijon« te muško omladinsko društvo »Bene Cijon«, koji su sve sile uložili u dobru židovsku stvar, te time zajamčili uspjeh cijele akcije. Može se kazati, da je priredba cijele zabave odisala židovskim narodnim duhom.

Purimska zabava u Požegi. I dosada su purimske zabave bile najuspjelije, bile su pune života i šarenila, no manjkao im je židovski karakter. Ovogodišnja purim-

ska zabava bila je dokumenat probudene svijesti židovske, bila je dokaz, da su svi naši Židovi odbacili od sebe političku i društvenu servilnost, te sami pred sobom i pred svojim sugradanima ponosno rekli: Mi smo Židovi! Gotovo svi su Židovi grada Požege i okolice članovi cijonističke organizacije, a onaj mali postotak, ostalih drži se još po strani iz straha i egoizma. A sada o samoj zabavi i o koncertu. Mala Anica Weisova djetinjski je zanosno darovito deklamovala Rosenfeldov: Židovski maj. Koncertna pjevačica g. Ženka Pinterović reproducirala je nekoliko pieca iz muzičke literature i tim uvelike digla nivo koncerta. »Osvit« igrokaz u tri kratka čina iz židovskog života od Moša b. Šalom (dr. M. M.) dobro je bio odigran te je zanimao poglavito radi aktuelnog sadržaja, u kom je živim psihološkim procesima prikazana borba cijonizma, personificirana u svjesnom mladom židovskom učitelju Benjaminu, protiv niske servilne asimilacije. Radi svoje zanimivosti i lijepe tendencije preporuča se da židovska javnost »Osvit« i drugdje prikazuje. Gosp. Karl Kraljević igrao je poljskog baruna Šikorskog, te je prikazivanjem toga tipa dokumentovao neosporiv i jaki glumački individualitet. Blanka Bienefeldova shvatila je, da igra djevojku, koja se radi loše okoline i odgoja ne priznaje članom svoga naroda, no treba samo malo osjećaja za Benjaminu, koji joj otvori oči i ona uvida i ponosi se, što je Jevrejka. Benjamin (Artur Kohn) je idealista, koji žrtvuje i život u obranu svog naroda. I sve ostale uloge interpretirane su valjano i s uspjehom od gdje. Else Schlein, Lize Kohn i gg. Kamila Goranića, Žige Margela, Vatroslava Majera, Antuna Langaa, Ottona Pollaka. Kao zadnju točku programa pjevao je muzički profinjeno i s mnogo topline gosp. Jošp Weissmann Kol-nidre, Zajčevu »Večernju pjesmu« i ariju iz Halevijeve »Židovke«. Brojno posjećena dvorana bila je okićena plavobijelim zastavicama i dekoracijama. Iza koncerta razvila se intimna zabava i ples do zore. Čisti prihod od nekoliko hiljada kruna bio je namijenjen dijelom mjesnoj cijonističkoj organizaciji, a dijelom židovskoj menzi u Zagrebu.

Ludbreg. U nedjelju, dne 13. travnja održavala je mjesna cijonistička organizacija »Agudat Cijon« izvanredni članski sastanak, koji je bio dobro posjećen. Na ovom se sastanku raspravljalo o tekućim poslovima same organizacije. Nadalje je sumišljenik g. cand. ing. Julius Weinrebe, član »Bar-Giore« u Wienu, držao predavanje i to: Izvadak iz »židovske povijesti«. Predavanje je od svih prisutnih veoma pažljivo i pozorno saslušano, te je predavač nagradjen velikim odobravanjem svih prisutnih.

Vjenčanje. Dne 6. aprila vjenčao se u Zemunu naš sumišljenik g. Vitalis Beherano s gospodicom Ernom Sasson. Srdačno čestitamo!

Židov. narodno društvo u Zagrebu. Budući da društvo još nema prostorija, a niti podvornika, oteščan je odboru svaki rad. I ubiranje članarine zapinje. Odbor je razaslao velik broj »Pristupnica« sa zamolbom, da se nakon ispunjenja povrate blagajniku g. Lachmannu. Međutim »Pristupnice« ne vraćaju se u onom broju, koji odgovara broju prijavljenih članova.

Umoljavaju se stoga svi članovi, da što prije pripošalju g. Laehmannu »Pristupnice« zajedno s upisnicom i članarinom za mart-april.

Pukovnik Milan Pribičević o židovskom pitanju.

Pri zaključku lista primili smo slijedeći članak:

Osijek, 24. aprila 1919.

Prigodom ovdašnjeg boravka pukovnika Milana Pribičevića posjetili su istoga u ime mjesne židovsko-narodne organizacije Ljudevit Freundlich, a u ime ferijalnog kluba židovskih akademičara Miroslav Lederer, da čuju njegovo mnijenje o židovskom pitanju. Milan Pribičević odgovorio je na stavljena mu pitanja: »Priznajete li Židove u državi SHS narodnom manjinom sa pravom na parlamentarno zastupstvo?«

»Ja sam pristaša proporcionalnog izbornog reda, po kojemu svakoj narodnoj i političkoj manjini pripada pravo na zastupstvo u parlamentu. Prema tome je sasvim prirodno, da to pravo pripada i židovskom narodu, u koliko se bude narodno organizovao.«

»Kakovo je Vaše stajalište prema poznatom listu dra. Vesnića, upravljeno ga na dra. Albalu?«

»Posvema se saglašavam sa sadržajem toga lista, a dra. Albalu poznajem i cijelim kao vrsnoga čovjeka na svakom polju židovskoga javnoga života.«

»Je li Vam poznato, da je mirovni zbor u Parizu priznao židovsku državu u Palestini i što je Vaše mnijenje, kako će ta činjenica djelovati na Židove Jugoslavije?«

»Nije mi poznato, da je plenum to već

priznao, nu posvema sam uvjeren, da će se to dogoditi, jer mi je već iz Amerike poznato, da Engleska i Amerika energično rade na tome, da u Palestini osnuju židovsku državu. Ta će činjenica biti od velike koristi ne samo za židovski narod, nego i za cijelo čovječanstvo. Što se tiče samih jugoslavenskih Židova, bit će samostalna židovska država jak potporanj za njihovo slobodnije i uspravnije držanje, pri čemu sam uvjeren, da će svi Židovi Jugoslavije svoje patrijotske dužnosti potpunoma izvršavati.«

Milan Pribičević razgovarao se s gospodom i o drugim pitanjima židovskoga života i izjavio svoje najtoplije simpatije za židovski narod i za njegov ideal.

Interviewu je pribivao i zastupnik V. Wilder i izjavio svoju posvemašnju saglasnost sa Pribičevićevim izjavama.

(»Die Dra«.)

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

Svrha je Židovskog narodnog fonda da u Palestinu kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotuđivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen se na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje većko 12. milijuna kruna. Prihodi neprestano rastu a iznosili su god. 1917. oko 2 i pol mil. kruna.



Adresa za dopise: Petrinjska ulica br. 22 prizemno. Uredovno vrijeme od 9 do 12 prije podne i od 2 do 5 poslije podne. — Novac se šalje na Banku za trgovinu obr industriju d. d. Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom svrhe.

Izkaz darova

za vrijeme od 25./III. 1919. do 5./IV. 1919.

Samooporezovanje,

Daruvar: Po »Esteri«: po 5.— Viktor Weiss, Leon Gross, po 3.— Schönauer, Vlad. Milić, H. Glück, Olga Pfeiffer, po 2.— G. Mermelstein, Drag. Goldberger, Anica Kohn, Juca Schmutzer, po 1.— Šandor Pfeiffer, Marjana Goldberger, Ida Pollak, Erna Gross, Margitta Pfeiffer, Fina Sorger, Fanička Pollak, Milka Klingenberg, Ljuba Krauss i Margita Weiss 40.—
Sarajevo: Po Moise I. Montilja: Po 15.— Šalom Gaon, po 10.— Jakob Maestro, po 6.— Romano Salamon, Moise Maestro, po 2.— Avram M. Maestro, Sara Maestro 42.—
Osijek: Po Mirku Kraussu: Po 20.— Adolf Mahler, po 15.— Pavao Goldfinger, E. Baneth, po 9.— Paula Leitner, po 5.— Fritz Lederer, Lj. Freundlich, Feliks Berger, Lj. Freundlich, Blanka Herrnhut, Lj. Freundlich, F. Berger, po 3.— Blanka Herrnhut, Paul Bruck, Mirko Krauss, Abr. Lang, Blanka Herrnhut, Paul Brück, Mirko Krauss, A. Lang, Mirko Krauss, A. Lang, Baruch Hrzl, po 9.— Ab. Kušický, po 4.— Rikard Krauss, Jul. Ungar, po 2.— Drag. Lederer 146.—
Zagreb: Drag Klein 10.—, po Žigi Goldneru: Po 60.— Ljud. Hochsinger, po 40.— dr. Ivan Jacobi, po 30.— Bela Grünwald, Malvina Grünwald, po 20.— Elemer Fleischmann, po 15.— Ig. Justitz, po 10.— Bernh. Weiss, po 6.— Reg. Weiller, Hinko Weiller, po 5.— Jul. Oblath, Oskar Weiss, Milan Kohn, Rachela Kajon, po 4.— A. Heršković, po 3.— dr. Rob. Glücksthal, Sigm. Goldner, Friedländer Drag., po 1.— Vilma Freiburger, dr. A. Licht, Paula, Adolf i Frida Licht. Po Benot Cijonu: Jakša Wegner 10.—, Fürst Robert i Mina, po 5.— Elsa Weinberger, po 6.— Ruža Kohn, po 4.— Zorka Neisser, Hinko Neumann, Neli Modoroš, po 2.— Grete Fürst, Ana Berger, Margit Stern, Zora Rechnitzer, Olga Schrenger, Hermína Biller, Deutsch Vilma, Mirjam Weiller, Bela Schwarz, Štefa Salzberger, po 1.— Štefa Steiner, Fančika i Gisela Neumann, Milka Herlinger, Olga Hermann, Elsa Steiner, Margita Würzburger, Zlata Weiss, Zora

Sterk, Marjana Müller, Vera Engelsrath, Mirjam Weiller, Slava Adler 331.—
Krapina: Bruno Anhaltzer 10.—
Banjaluka: Po Bukici Nachmias po 15.— Flora Levi, po 10.— Ern. Poljokan, M. Gottlieb, po 6.— Šab. Levi, po 5.— Flora Poljokan, Jean Eisenberg, Leop. Kohn, Aron A. Šalom, po 3.— Jos. Nachmias, Herm. Steinlauf, Jak. Pesach, po 2.— Bukus Levi, Leon A. Levi, Is. Altarac, Haim Salom, Sult. Nachmias, Alb. Levi, Zadih Levi, Sal. Altarac, Raf. Z. Levi, Angela Levi, Leon Poljokan, Iso Levi, Isidor Levi, Avram Altarac, Ela Poljokan, Hana Levi, Sarina Papo, Buk. Mat. Rachela, Rachela Nachmias, Ela Hrzler, Flora Salom, Izr. Steiner, Is. Lichtenstein, Ern. Gottlieb, Fil. Hoffmann, Janka Quittner, Gizela Quittner, Ilona Riemer, Erna Bleiberg i Ela Friedmann 134.—
Koprivnica: Po Oti Hirschleru: po 60.— Josip Fuchs, Vilim Grünwald, po 24.— Mavro Würzberger, po 20.— dr. Lav Fischer, po 12.— David Kolmann, po 5.— Elza Hirschl, Jakob Rosenberg, po 4.— Matilda Winternitz i Šandor Reich, po 3.— Jakob Hirschler, po 2.— Zvon. Kollman, Milan Scheyer, Ferdo Reich, Oton Hirschler, Lizika Kollmann, Marta Hirschl, Irena Hirschl, Emil Reich, dr. Arpad Hirschberger, po 1.— Isidor Hirschl 216.—
Travnik: Po Haimu Papo, po 30.— Rafael Levi, po 10.— Hugo Hofer, Ezra Konforti, David Salom, po 5.— Mat. Konforti, Mor. Montilja, Isak Salom, po 2.— A. Salom, W. N. Rosenzweig, Abr. Konforti, Haim Papo, po 1.— Estera Papo, dr. B.Zauderer, Jak. Halderon 86.—
Mitrovica: Julio Fuchs, 60.— Siegrf. Levi, K 20.—
K 1085.—

Škrabice.

Zemun: Dr. Urbach 10.— 10.—
Sisak: Friländer 13.83, Richtmann i Armut 1563, Veliki Kaptol 11.— Steiner naslj. 7.— Frisch, 3.— Rosenfeld 5.— 55.46
Sarajevo: Rosa Baruh 24.05, obit. Mondschein 17.80 41.85
Travnik: Žid. bog. opć. 26.40 26.40
Daruvar: »Ester« 70.— 70.—
Osijek: Po Mirku Krauss: Felix Kate 17.20, Weiss i Hermann 9.— Sam. Wolf 3.56, Münster i Hirschfeld 1.— 30.76

Zagreb: Ž. N. F. ured 60.— 60.—
Vinkovci: Vo Wilmi Gross: Rud. Gross 55.— Bog. opć. , 43.92, Sonnenfeld 43.— Hirtveit 24.70, Dilzer 25.— Borovitz 19.— Augenfild 16.— Preiss 6.78, Marton 5.40, Jul. Stock 2.20. 241.—
535.47

Zlatna knjiga.

Daruvar: Na ime društva »Ester« 50.—
Tuzla: Luisa Zaloscer, prigodom vjenčanja Dr. Julije i Rose Konstantin sakupljeno 500.—
Banjaluka: Po Bukici Nachmias, sakupljeno za Nahuma Sokolova: Jakob Pesach 30.— Jakob Albahari 20.— Aron A. Salom 10.— E. Öitner i Laufer 6.— Rachla Nachmias 3. — 69.—
Vinkovci: Po Vilmi Gross: za Nahuma Sokolova: Na purimskom sastanku po »Moriji« sak. 843.— M. Kastner kod kuće 210.— Mavro Epstein 30.— Dr. Leo Schwarc 50.— H. Weill 10.— 1143.—
Mitrovica: Židovsko građ. društvo »Makabeac« po 200.— na ime Isidor Weiss i Julio Fuchs 400.—
2162.—

Masline.

Daruvar: Sak. na kućnoj zabavi Alberta Pfeiffer, po 100.— Drag. Goldberger na ime Herm. Pollak, po 20.— Vilko Rotter n. i. Olga Pfeiffer, Božo, Vilko Hirschl, Julije Schönauer n. i. Fina Sorger, Herbert Glück n. i. Mila Glück, Albert Pfeiffer n. i. Ignat i n. i. Hana Pfeiffer, po 10.— Vilko Rotter n. i. Jos. Rotter, Sve u Herzlovoj šumi, Vilko Rotter n. i. J. Schmutzer, 10.— u gađ. Joh. Than. 260.—
Bjeljina: Po Davidu Grünfeld, po 20.— Jakob Danon n. i. Alb. i Mor. Danon, po 10.— Sal. Baruch n. i. Mih. Pinto, Estera Ozmo n. i. Avram Ozmo, Grazia Weiss, n. i. Alex Weiss, Alb. Montilja n. i. Natan Landau, Bernh. Slomović n. i. S. i M. Slomović 20.— Kalmo Baruch po 1.— stablo n. i. Avram, Albert i Mošo Baruch Mihael Pinto, Dan. Finzi, Albert Montilja n. i. Natan Landau, sve u Herzi šumi 210.—
Dubrovnik: Papo Reni i Raf. Tolentino sakupili na ime Flora Tolentino 178.— a darovali su: Diana, Klara, Regina, Simba, Tolentino, Štefa Ferera, Bonci Finzi, Rachela Pardo, u gađ. dr. Jacobi. 178.—

Travnik: Po Haimu Papo, po 150.— sakupila Zlata Rosenzweig, prig. otv. čit. žid. nac. društva n. i. iste, po 200.— za prodanu iglu kod Zl. Rosenzweig po 10.— Rafael Levi n. i. Salomon Levi, Abraham Konforti n. i. pok. Moise J. Konforti i Alb. J. Musafija. Za imenovanje predsi. Moritza Montilja po 10.— W. N. Rosenzweig i Haim Papo, Bahora Altarac n. i. Izrael Altarac, po 5.— Matilda Konforti, u gaj dr. Jacobia, po 10.— W. N. Rosenzweig, n. i. Isak Salom, Abraham Salom i Haim Papo, žid. nar. društvo n. i. dr. D. Albala i Lav. Stern, Haim Papo n. i. pok. majke Lee, u gaj Joh. Thau-a 475.—

Osiyek: Po Mirku Krauss: U vrt. E. Kraussa daruju: Dr. R. i. Ela Bauer 200.— na zabavi sakup. 143.— »Mirjam« i »Bargiora« 70.— Ervin Baneth 30.— Pavao Golfinger 20.— N. Schwarz 10.— 473.—

Bjelovar: Prig. osn. društva »Mirjam« na ime istog B. Klein 40.— gaj dr. Jacobia 40.—

Sarajevo: Ž. Basch u gaj Gj. Hermana 20.—

Banjaluka: Po Bukici Nachmias: Poale Cijon 25% čiste dobiti sa sijela 2. III. u šumu T. Herzla 463.33. B. ne Cijon. na isto ime u gaju Blucki jun. 300.— po 10.— Otto Deutsch za izg. okladu n. i. rab. dr. Keller, Filip Hoffmann n. i. pok. Rose Hoffman, gaj Joh. Thau-a. U isti gaj Filip Hoffmann n. i. pok. Irene Fuchs. U isti gaj Moric Hotlieb 20.— Sal. Altarac 10.— po 5.— J. Papo i Leon Kavezon, Rafael Nachmias 3.— Avram J. Levi 2.— Za gaj. Blučkih jun. sak. Filip Hofmann 36.— 874.33

Tuzla: Po Louisi Zaloscer: U gaj dra. Jacobia: Luisa Zaloscer sabrala 100.—, Schwarzberg 14.—, Vali Goldstein 10.—, Bošković n. i. Moric i Roza Stein. Prigodom proslave sreb. pira Luisa Zaloscer 500.— 644.—

Zagreb: N. N. n. i. Alex Singer 20.—, u gaj Joh. Thau-a prig. purim. zabave kod obitelji Hacker: po 100.— Sabina Goldstein n. i. Šarlote Grossmann, po 40.— Z. R. Hacker, po 20.— M. Hermann, Lujo Hermann, po 10.— J. Hermann i Ana Funkler. Oskar Haim n. i. Drag. Adler 20.—, Fančika Neumann n. i. Adela Deusch u vrt Gustava Weinberger 10.—, Jul. Singer mjesto saučešća Rud. Rechnitzeru 5 stabla n. i. pok. oca Alb. Rechnitzera u vrt dra. Lichta 50.— 300.—

Karlovac: Paula Berger n. i. pok. brata Mihajla Breyera u gaj Joh. Thau-a 20.— 20.—

Baranjavar: Herman Flesch n. i. pok. brata Eug. Flescha u gaj dra. Lichta 40.— 40.—

Vinkovci: Po Etelki Propper: daruju na ime Jak. Guttmann u Herzl šumi po 10.—, Papo Šabetaj, Mavro Sirmaj, Jakob Guttmann, Dezö Nadany svega 40.—, Gisela Gross na ime Julije Gross 100.— 140.—

Bihać: Rafael Atijas na ime Avram Atijas u vrt Jeanete Stern 10.—

Mitrovica: Žid. gradj. društvo »Makabeac« u vrt Ervina Kraussa 200.— u Herzl šumu 200.— 400.—

Ludbreg: Po I. L. Deutschu sabrano na sastanku na ime pok. Finike Bauer u Herzl šumi 230.—

Brčko: Sak. Mor. Finzi i Erna Levi u gaj Joh. Thau 30.—

Križevac: Prig. 20-god. vjenčanja Ferdin. i Irene Goldschmidt pok. n. i. istih u vrt B'ne Jisroel 120.—

Krapina: Bruno Anhaltzer u vrt Davida 10.— 4474.33

Darivanje zemlje.

Pakrac: Dr. Lj. Schein poslao čisti prihod purimske zabave za 10 dunama 500.—

Zagreb: Zlata Kardoš 500.—, Jos. Rotstein 100.—, J. Rotstein 100.—, Mošanski 50.— 750.—

Travnik: Poslao Haim Papo: po 50.— Braća Levi, J. Konforti, Erza Konforti, David Abinun, M. Montilja, Leon J. Konforti, Moise Konforti, Isak Salom, Moise Altarac, po 25.— Juda Montilja, po 50.— Sarina Kajon 480.—

Vinkovci: Po Vilmi Gross: po 100.— Gisela Gross na ime dr. Žiga Bauer, dr. Žiga Bauer na ime Vilme Gross, Viktor Gross na ime Juliane Gross, po 50.— Bernh. Bauer na ime Julijana Gross 350.—

Mitrovica: Žid. gradj. društvo »Makabeac« 200.— 2280.—

Dječji sabirni arci.

Prijedor: Poslao Gustav Seidemann: po 60.— Josip i Rifka Levi, po 50.— Finika i Mirjam Mevorach, Jakob Stern, Ela i Käte Hirschmann, Klara i Fredi Mosković 260.—

Požega: Poslao Fredo Sternberg: Oton Krauss 73.—, Leon i Alfred Steiner 58.60 131.60

Ruma: Poslao Samuel Wessel: Filip Steiner 143.—, Jakob Keller 37.—, J. Heršković 219.—, V. Schönwald 103.—, Max Weiss 142.— 644.—

Koprivnica: Poslao Otto Hirschler: Dugica Breyer 60.—, M. Gross 52.50, St. Fuchs 33.50, Ivo Fuchs 23.50, Danica Gross 27.—, E. Schwarz 19.—, Ervin Salomon 18.40, Šandor Rosenberg 17.50, L. Hirschler 14.—, Ivica Beck 13.— 278.40

Travnik: Poslao Haim Papo: Matilda Konforti 400.—, Luna Pinto 125.—, Albert Salom 75.—, Suva M. Salom 69.— 669.—

Žepče: Poslao Salomon A. Musafija: Klara Musafija 54.—, Sara Kabiljo 51.—, Lunči Musafija 50.—, Sulči Kabiljo 50.—, R. Kabiljo 50.— 255.—

Tuzla: Poslala Luisa Zaloscer: Anči Pesach 70.—, Erna Pinto 50.—, Etel Engl 50.—, Etelka Dornaj 30.—, Ana Abinun 24.—, Oton Goldstein 15.—, Rašela Altarac 10.— 249.—

Mitrovica: Miroslav Levi 120.20, Boriška Fuchs 120.— 240.20

Zagreb: Marko Rothmüller 64.—, Fürst Velimir 16.40, Ruža Schlesinger 200.—, Božidar Kon 51.—, Zlata Levi 50.—, Zlata Kuh 52.—, Drag. Ebenspanger 30.—, Vlad. Ebenspanger 27.—, Zora Mann 56.— 546.40

Bijeljina: Poslao David Grünfeld: Alb. Alkalaj 90.—, Erna i Berta Baruch 84.—, J. H. Papo 74.—, Anica Papo 78.—, Rifka i Sipura Perera 83.—, Erna S. Levi 101.—, R. Levi 50.—, I. Majer Baruch 56.—, M. Hajon 131.—, J. Finzi 50.—, S. Alkalaj 117.—, B. Levi 70.—, M. Roth 83.—, Ela i Vilma Gutter 200.—, H. Alkalaj 100.—, Haim Levi 69.—, R. Pijade 110.—, Z. Hajon 38.—, B. Altarac 69.—, B. Baruch 66.—, J. Salom 52.—, M. Alkalaj 86.—, I. Baruch 37.—, I. Ozmo 74.—, I. Baruch 84.—, I. Perera 69.—, B. Levi 68.—, Hela i Vilma Gutter 110.—, Berta Papo 70.—, H. Ozmo 44.—, J. Perera 30.—, M. Perera 68.— 2481.—

5754.60

Kolonija Členov.

Osiyek: Hankin za izgublenu partiju kaj rata 24.—

Djakovo: Johan Kaiser sakupio kod F. Brauna 36.—

Bjelovar: Po društvu »Mirjam« sakupljeno 28.—, po Slavku Fürstu; prig. zaruka M. Landberger—Drag. Taussig po 20 Drag. Taussig, Jul. Schulhof, Ig. Schreiber, Ig. Rosenberg, po 10.— M. Somogy, S. Taussig, Lav Hermann, Landberger A., Deutsch A., N. N. 11.—, G. Landberger 5.— J. Rosenberg 4.—, Stein dobitak igre 10.— 188.—

Bijeljina: Poslao David Grünfeld višak prodane roba 73.80, D. F. dug I. Gold, Vinkovci, 50.— 123.80

Pakrac: Dr. Rudolf Glück sakupio 16.—

Bos. Šamac: Avram Kabiljo 10.—, Jakob de Majo 10.—, 20.—

Ludbreg: I. L. Deutsch: kazne za netočni polazak hebrejskog sata 11.—

Mitrovica: Žid. gradj. društvo »Makabeac« 200.—, Aron Almestino 20.— 220.—

Zagreb: Zlatko Rosenberg 20.—, R. Steiner sabrao 12.—, Rest. Kohn 15.—, dr. Licht 3.—, D. K i Cici višak Židova 20.— 38.—

676.80

Nahla.

Daruvar: Po društvu »Ester« zabava Holzer 44.—, na zarukama Fani Pollak—J. Feldbauer 201.—, Vilko Rotter 22.—, po 20.—, Oton Ungar, V. Weiss, I. Pfeiffer, po 10.— H. Glück, po 4.— J. Schnitzer 341.—

Tuzla: Sakupila Anči Levi na zarukama H. Levi—D. Altarac 240.—, Rachel Altarac sak. prig. svatova Altarac—Konfino 174.—, prig. Purima sak. Levi Jakob, Isidor i Rafael i E. Weiss 304.— 718.—

Sarajevo: Poslao Moise I. Montilja: M. Finci sak. prig. sestrihog vjenčanja 121.25, Admin Bet Tefile sab. 93.—, insp. Djaen sab. na sijelu u čast jevr. srp. časnika 62.—, Liza Levi sab. 53.—, insp. Djaen i Bubi Levi sak. kod Finzi 51.—, I. D. Danon 50.—, Jak. H. Montilja 20.—,

M. M. Altarac 20.—, David M. Perera 10.—, M. Vukadin 10.—, R. Altarac 10.—, Dane Abinun 6.—, J. Levi sak. kod svatova I. Maestro 93.—, Raf. Trinki sab kod vjenčanja Gaon—Atijas 7560, oklada E. Alkalaj 3.—, Jak. Papo 2.—, J. H. Levi mjesto provizije 30.—, Loni Salom sab. na sijelu na inicijativu Salvatora Salom 70.—, Maša Alkalaj mjesto čestitke A. Kajon 5.—, Estera Papo sabr. 64.—, Rab. H. Papo kod pre 22.—, Nada Abinun sabrala 268.—, Šarlota Abinun sabrala kod svadbe Vilme i A. Romano 108.—, dar obitelji Moše Levi 42.—, Ašer Finzi 20.—, J. Maestro prig. purimske senda 100.—, Leo Birnbaum sakupio prig. purimskog sijela: po 20.— Lento Kabiljo, B. Kabiljo, Žiga Griesz, po 10.— J. Kabiljo, Mijo Jašarević, N. N. Muharembeg Ljubović, Ilija Kostić, R. Schapira, Krauss, Leon Birnbaum, M. Kabiljo, po 5.— I. Altarac, L. Andjelić 1548.85

Bijeljina: Poslao Zadić Baruch: Haim Baruch 68.—, po 50.— I. M. Alkalaj, M. Alkalaj, Papo, po 20.— M. Baruch, Semo Zumbula, M. Hajon, Baruch Z. ml. po 10.— R. Šema, A. M. Alkalaj, Jovo Tešić, M. Pijade, J. Semo, M. Baruch, D. Baruch, M. Altarac, M. Smo, N. Hajon, S. M. Alkalaj, S. Alkalaj, po 5.— Mor. Hajon, kod Haim Papo sakupljeno: K. Alkalaj 100.—, po 20.— J. Perera, M. Baruch, H. Papo, M. Semo, J. Alkalaj, M. J. Alkalaj, Jos. Perera, M. Semo, po 10.— M. Baruch, J. Montilja, J. Semo, H. Baruch, N. N svega 783.—, po Davidu Grünfeldu: u kući Moše Alkalaya sakupljeno: po 200.— Mošo i Rahela Alkalay, Izrael i Rahela Alkalay, po 100.— Kučo M. Alkalay, David Grünfeld, po 50.— Jakob Alkalay, Josef Montilja, Marjeta Pijade na ime pok. Nisim Semo, Avram Alkalay, Lezo Semo, po 20.— Moric Montilja, Leon Levi, Lazar Semo, po 10.— Jak. Altarac, Rifka i Semo Kabiljo, I. Baruch, Marjeta J. Alkalay, Moric J. Alkalay, u kući Bernh. Slovića sak. po 10.— Bernh. Slomović, po 50.— Amar Grünfeld, Moric Hajon, po 20.— Isak Papo, Sam Krauss, N. N. I. Salom, Z. Danon, J. Danon 21.—, po 10.— W. W. J. Krauss, A. F. Salom, Maestro, Baruch Kalm, po 5.— N. Rikard, Haim Levi, Alb. Montilja, Priredj. dječje zabave sakupili po 20.— I. i Rifka Alkalay, Avram Finzi, po 10.— Moric Finzi, Buhora Finzi, Isak Papo, I. J. Alkalay, Mor. Hajon, Jako i Kučo Alkalay, David Grünfeld, Zadić Baruch, Rifka J. Perera, Haim Papo, Jos. Perera, po 6.— Rifka Danon, po 5.— J. Perera, Odža Dž. Bukica Perera, J. Alkalay, S. Alkalay, Lal. Levi, Aron Montilja, M. i Avram Danon, Brnh. Slomović, I. Alkalay, po 4.— D. Maestro, S. Montilja, A. Papo, S. Alkalay, R. Levi, Baruch Zadić, Mošo, Mayer, Haim i Zadić, Leon Levi, J. Eskenazi, I. Musafija, Levi Hajon, po 2.— D. Papo, Levi Sal. i Jos., Haim I. Levi, Baruch Baruch, Lezo Semo, Moric i Jakob Semo, M. Altarac, A. Alkalaj, I. Alkalay, A. Finzi, Sara Danon, 2 darovatelja po 1.— i 2.— i višak robe 60.— 2554.—

Prijedor: Poslao Gustav Seidemann: Obitelj dr. Schiffer 100.—, po 50.— obitelj Mevorach, Levi, po 30.— Stern, Seidemann, Hirschmann, novčane globe, po 20.— D. Mosković, Braun, Šandor Weiller, po 10.— Kabiljo, Daniel Weiller, Salomon Mevorach, Šan. Mevorach, Stejbauf, po 7.— Luna Levi, prigodom dječje purim. zabave sakupljeno 220.— 657.—

Dubrovnik: Klara Tolentino sakupila 216.—, Albert Salom 20.—, prigodom sijela kod Viktora Finzi: Alb. Eskenazi 200.—, po 100.— I. Alkalaj, M. Danon, po 50.— I. Papo, M. Mevorach, V. Finzi, S. Tolentino 836.—

Bjelovar: Poslao Slavko Fürst dobitak purimske zabave 1600.—

Banjaluka: Po Bukici Nachmias sakupljeno prigodom sijela A. S. Poljokan 381.—, Salomon Levi sakupio 368.—, Moric Grünwald sakupio 145.— dr. J. Laufer 90.—, Estera Nachmias 61.—, Jos. Nachmias 46.—, Avram S. Poljokan 46.—, I. Altarac 34.—, A. Fischer 20.— 1191.—

Brčko: Sakupio Hugo Hofman 33.—

Travnik: Poslao Haim Papo: Mat. Konforti sak. kod Sal. Levija 133.—, za prodani prsten po Konforti i Kalderon 100.50, Jak. Atijas sak. kod vjenčanja Schirz-Brotman 52.80, za izgublenu okladu Haim Papo 12.—, Leon Levi 10.—, Srednjošk. klub »Dege! Jehuda« sak. od: J. Salom 50.—, I. Salom 40.—, po 20.— Leon

Levi, Mor. Montelja, Braća Levi, Cijah Krehić, Berach, po 15.— Haim Papo, po 10.— Moise Salom, Šua Salom, A. Konforti, W. N. Rosenzweig, A. Salom, S. Salom, D. Atijas, R. Abinum, H. Levi, M. Konfordi, A. Alkalay, Mazalta i Rifka Alkalay, Z. Konforte, J. Pinto, M. Altarac, S. Kalderon, S. Levi, Mato Budimirović, dr. R. Salom, po 7.— Stj. Smole, po 5.— M. Finzi, J. Atijas, S. Pinto, R. Levi, J. Konforti, K. Altarac, R. Elijan, po K 4.— N. N., M. Montalja, D. Alijas, S. Altarac, po 3.— J. Altarac, N. N., po 2.— H. Levi, R. Levi, A. Levi, D. Pinto, M. Alijas, Merjam Alijas, B. Pinto, R. Pinto, Rifka Pinto, Živan Petrović, J. Konforti, S. Konforti, 6 darovatelja po 1 K 6.— **805.30**

Djakovo: Elza Münz sakupila 50 K, Mila Münz 50 K, 3 Jaldejke ubrale za pjevanje 43.— K. Olga Krauss sakupila 23.— K **166.—**

Žepče: Poslao Sab. A. Musafija: Sal. A. Musafija 30.—, Mošo I. Musafija 20.—, po 10.— Leon A. Musafija, Josef M. Musafija, Elisa J. Kabiljo, Josef Kabiljo, po 5.— Avram, Jakob i Sal. Kabiljo **105.—**

Vinkovci: Poslala Vilma Gross: u kući Nat. Schlesingera sakup. 80.—, na sastanku »Morije« sakup. 26.— Schach-partije Klein-Borovitz 20.—, Prig. Beritmile u kući Engl sakup. Em. Engel 100.—, po 30.— Ing. Neumann, M. Bresslauer, Dr. Deutsch, R. Gross, Ing. Schäfer, Borovitz Jos., I. Pick, L. Stein, Berger, po 20.— H. Mechner, D. Miškotz, M. Borovitz, S. Engel, J. Herzog, A. Engel, I. Lang, N. N. po 10.— Dosler, M. Weiss, M. Grünfeld, po 4.— Dr. Frankfurter, Herksch. Prig. Barmicva u kući Ig. Heksch: po 50.— Braća Borovitz, po 20.— Dr. Lang, po 10.— J. Kohn, B. Fleisch, H. Mechner, M. Klein, I. Kastner, Ing. Schäfer, L. Kellert, po 5.— A. Heksch, po 4.— Dr. Frankfurter **843.—**

Zagreb: Prigodom rođendana Bernh. Weissa sakupljeno **230.—**
11.628.05

Obnova Palestine.

Osijek: Poslao Mirko Krauss: na odb. čajanci sakupljeno 51.— J. Szekler, 20.— Karl Glesinger 50.— Hugo Bosković 50.—, J. Krauss 50.— I. V. Schulhof 200.—, »Mirjam« sakup. 160.—, Paula Leitner 15.—, Bargiora 12.—, B. Buchwald 10.—, B. Levi 10.—, Paula Leitner 8.—, V. Münz 6.—, H. Krauss 2.—, R. Spitzer 2.—, po sab. arku 89.10. Baruch Herzl sakup. po 10.— Lj. Fischer, I. Haas, M. Bloch, Oton Berger, F. Berger, po 5.— E. Goldstein, M. Pollak, Herzl, Platzner, po 6.— H. Zlatan, po 4.— G. Horvat, po 3.— B. Herzl, V. Reich, po 2.— Kabiljo D., D. Schillinger, B. Schön, H. Leiser, 2 darovatelja 2.50. Sakup. Frida Kohn po 10.— T. Stein, G. Horvat, L. Engl, po 5.— V. Münz, L. Frisch, U. Bosković, po 6 veselo društvo, po 4.— N. N., po 3.— Klein, A. Freudlich, J. Sterk, Adler E. po 2.— N. N. B. Schön, N. N., E. Lang, D. Singer, J. Singer, Jemö Singer, Roth, J. Adler, J. Strk, A. Schlinger, I. Reich, L. Fein, 7 darovatelja po 1.— 7.—, Sabrano po Marg. Bröder, Grünhut, Kolarić: K. Mor 40.—, Heinrich 20.—, po 10.— Kohn-Kolarić, Kohn, Grünhut, S. Kohn, L. Kopp, Šandor N. H. Schlesinger, Vilček, Wohlmuth, Bienenfeld, B. Glück, Ahnenfeld, N. Bauer, po 5.— J. Goldstein, J. Brucker, Dreissiger, J. Schmutzer, I. Schwarz, N. Kolarić, Bauer, po 4.— H. Vuk, po 3.— S. Schwarz, po 2.— Klein, N. N., F. Kern, A. Schwarz, A. Engelmann, H. Ferber, Beck Bela, Deutsch, J. Schwarz, Bauer, H. 3 darovatelja po 1.—, 3.—, Dr. Hugo Spitzer 500.—, po 50.— Makso Heitler, A. Grossmann, Lav. Baum po 25.— A. Baum, po 10.— H. Schlesinger, Aron Popper **1881.60**

Do boj: Poslao Rudolf Rechnitzer, Prig. reorg. Žid. bog. općine u narodnu: po 20.— E. Abelsberg, I. Albahary, J. Angelus, L. Bauer, S. Elazar, M. Griesz, I. Levi po 10.— A. Altarac, B. Elias, M. Kohn, J. Pesach, Schwager, R. Rechnitzer po 5.— Pinto David, Sam. Elazar, sakup. na sijelu Davida Perere: Sab. Montilja 26.—, A. Altarac 22.—, S. Aron 20.—, Abinum R. 6.—, po 5.— Albahary Isak, B. Atijas, M. Atijas, S. Elazar, po 4.— Elazar Sal. D. Perera **307.—**

Spljet: Mjesna grupa: Bogošt. općina 47.20. prig. Beritmile u kući M. D. Papo sakup. 92.— **139.20**

Ludbreg: Poslao I. L. Deutsch: prig. purimske zabave sakup. **242.76**

Bjelovar: Sakupio zabavni odbor 116.50. Abinum Stejner 10.— **126.50**

Brčko: A. i J. Preiss **40.—**

Gradačac: Miko Kabiljo sakup. na purim: po 20.— Sara B. Kabiljo, M. Eskenazi, M. J. Kabiljo, I. M. Kabiljo, po 10.— Benj. Kabiljo, Jakob M. Kabiljo, G. Ziegler, po 5.— Mento B. Kabiljo **115.—**

Banjalučka: Bukica Nachmias sakup. prigod. god. smrti Mazalte I. Poljokan; Avram I. Poljokan 100.—, S. I. Poljokan 100.—, Hadži R. Poljokan 50.— **250.—**

Daruvar: Elza Kohn sakup. **32.—**

Koprivnica: Otto Hirschler: sakup. Zora Schwarz na purimskoj zabavi 150.— Ruža Fuchs 144.—, Aronka Bekefi i Rifka Reich 80, Lola Neufeld 50.— **424.—**

Slatina: S. Schmutzer sakup. kod Beritmile u kući Leop. Willera **47.—**

Sanski most: Na sijelu u kući Blanke Hasson sakupljeno: Doju Hasson 20.— po 10.— Haim Hasson, Avram i Mazalta Atijas, Blanka Braco i Izidor Hasson, po 6.— R. Atijas, po 5.— Sarina, Izak i Rifka Atijas, po 2.— David Samuel, Hajim, Azriel i Rafael Atijas, Berta Hasson **113.—**

Mitrovica: Žid. grad. cijen. društvo »Makabejac« prig. priredjene zabave **700.—**

Zagreb: Prigodom svatova Knacker-Heršković sakupila Vera Englesrath **110.—**

Obitak 10% akcijonom odboru **382.80**
3445.26

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije **K 13.283.82**

Iz Bosne i Hercegovine **> 15.312.53**

Prinosa u svrhu obnove Palestine **> 3.445.26**

Ukupno **K 32.041.61**

Unišlo je dakle od 1. januara 1919. do 5. aprila 1919. sveukupno K 118.765.43.

Ispravak.

Pomutnjom izostavljen je iskaz iznosa od K 1268.61 poslan po Mirku Kraussu, Osijek, dne 20. prosinca 1918.:

Pomoć Palestini.

Osijek: Na skupštini sakupljeno 648.—, partija karata 70.—, E. Schön prigodom radjendana pok. majke 50.—, zastav. Numann 50.—, stol u Royalu 48.—, Adolf Adr 26.—, po 20.— obitelj Baneth, Ad. Krakauer, po 16.— Mirosl. Kolarić, po 13.— Grünhut, Kopp, po 10.— Rubinstein, Hrvat, Wamoscher, po 6.— Oskar Neumann, po 3.— Drago Mahler, po 2.— Bosković, Vilček. Svega **1017.—**

Skrabice.

Albert Lang 56.40, »Bargiora« 195.21. Svega **251.61**

Za žrtve pogroma.

Bjelovar: Prig. zar. Steiner-Würzburger sakup. M. Hirschl i B. Stern **80.—**

Vinkovci: Po Vilmi Gross: Regina Rosenberg 200.—, Jak. Kastner 100.—, dr. Frankfurter kod tase 20.— **320.—**

Bos. Brod: Dr. inž. Werber kao dar Adeli Werber 100.— **100.—**

Sarajevo: Po Moise I. Montilji: Djev. udr. »Morija« 80.— **80.—**

Šabac: Avram Almuzlino **20.—**

Vrbanja: Po 50.— Gizela Krauss. Mavro Ehamović **100.—**

Bieljina: Zadik Baruch ml. **100.—**
800.—

Darovi tiskovnom fondu. Tiskovnom fondu darovali su: Norbert Weiss, Zagreb, K 140.— Mjesna cionistička organizacija u Požezi darovala je K 300, koji je iznos sakupljen prigodom purimske zabave. — Najljepša hvata.

ANNY LIEBLING
ŽIGA DEUTSCH
Zenica (Bosna.) Vinkovci.
zaručeni.

VILMA EISENSTÄDTER
OSKAR SONNENSCHNEIN
zaručeni
Vel. Mučna Sokolovac.

MALVINA FROELICH
ISIDOR EISLER
ZARUČENI
Sjeničak Vukovje.

RUDOLF WEINBERGER
JULKA POLLAK
ZARUČENI
Zagreb.

REGINA JOREHAM LEVI
RAFAEL ZADIK LEVI
zaručeni
u martu 1919.

Advokat Dr. ŽIGA BRAUM
: - : U MITROVICI : - :
Započeo je opet svoju advokaturu.

Vunene i pamučne tkanine
na veliko kod tvrtke
RAFAEL BOSSI, RIJEKA
Via Rainer 9.

Natječaj.

Kod židovske vjerske općine u Karlovcu imade se popuniti mjesto poslužnika. Isti imade biti sposobljen i za zamjenjivanje podkantora kao šohet, bodek i koreh.

Sadanja beriva iznose 3000 K uz stan u naravi i običajne nuzgredne dohotke.

Ponude šalju se na

Predsjedništvo žid. vjerske općine u Karlovcu.

GRADJEVNA LIMARIJA
ŠANDOR KOHN
BROD na SAVI. - Telefon 125.

Preporuča svoj uredjen posao limarske i vodovodne struke. Obavlja instalacije i popravke svake vrsti. Izradjuje žljebove za krovove, pokriva crkvene tornjeve i tavanske prozore. Instalira kupaone, umivaonike i klosete.

Drži na skladištu kompletne uređjaje za kupaone. Prodaje limarsku robu na veliko i malo, karbitne svjetilke, karbit i žigove.

Preuzima u cijeloj novoj državi S. H. S. poslove uz solidne i umjerene cijene.